Ազգ

Azg armenian daily

23 ԱՊՐԻԼ 1998 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ #70 (1573)

Կոնգրեսականը պահանջում է Հայոց ցեղասպանության ճանաչում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հայոց ցեղասպանության փաստի պաշտոնական ձեւով ճանաչումն ու նշումը ոչ միայն բարոյական հրամայական է, այլ նաեւ բխում է Միացյալ Նահանգների ազգային շահերից: Այդ դերում ԱՄՆ-ը կդիտվի անկողմնակալ եւ ազնիվ միջնորդ Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղության գործընթացում», ասված է կոնգրեսական Սթիվ Ռոթմանի կողմից ապրիլի 21-ին նախագահ Քլինթոնին ուղղված նամակում:

Ինչպես տեղեկացնում է ՀՅԴ Ամերիկայի Հայ դատի հանձնախումբը, կոնգրեսականը Քլինթոնից պահանջել է ուժեղացնել Կովկասում խաղաղության հաստատմանը նպատակաուղղված ԱՄՆ-ի կառավարության ջանքերը՝ ակտիվ դեր ստանձնելով Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության փաստի ժխտման դեմ: «Որպես ազգ մենք թանկ ենք վճարում Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ժխտմանը մասնակցություն ունենալու համար: Ցեղասպանության ժխտման մեղսակցությունը ցանկացած պատճառներով եւ ցանկացած ժամանակ, պարզապես անընդունելի է մարդու իրավունքների պաշտպանության առաջնորդ հանդիսացող ԱՄՆ-ի համար», ասված է նամակում:

ԱԶԳ

Վարդան Օսկանյան. Ցեղասպանության ճանաչումը չպետք է առնչվի ղարաբաղյան խնդրին

Վարդան Օսկանյանն արդեն չորրորդ օրն է, ինչ ստանձնել է արտաքին գործերի նախարարի պորտֆելը: Փորձագիտական մակարդակով ղարաբաղյան հիմնախնդրին քաջածանոթ պարոն Օսկանյանին «Ազգը» շնորհավորեց կրկնակի. նաեւ ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու առիթով եւ ունեցավ կարճատեւ հարցազրույց:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

– Պարոն Օսկանյան, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրում ի՞նչ փոփոխություններ են սպասվում:

– Վերջին ամիսների գործընթացը արդեն իսկ վկայում է, որ դիրքորոշման մեջ լինելու են փոփոխություններ, քանի որ հիմնախնդրի վերաբերյալ մերժվեց նախկին մոտեցումը նաեւ եւ այն մարդկանց կողմից, որոնք արդեն իշխանության են եկել: Շուտով տարածաշրջան կժամանեն համանախագահողները, եւ Հայաստանը պաշտոնապես կներկայացնի իր նոր դիրքորոշումը:

– Որո՞նք են սկզբունքային տարբերությունները:

[illegible] կարգավորման ուղղությամբ տարվեն համապարփակ քննարկումներ, այսինքն փաթեթային լուծմամբ, որի շուրջ բանակցությունները սկսվեն առանց նախապայմանների: Հայաստանի նոր դիրքորոշման մեջ այս երկու սկզբունքները կլինեն առանցքային:

– Ադրբեջանի՞ կողմից առաջադրված նախապայմաններն եք մերժում:

– Միջազգային հանրության կամ Ադրբեջանի, որովհետեւ նախապայմանների ակունքը լիսաբոնյան խայտառակությունն է եւ ԵԱՀԿ հանրության հայտարարությունը: Կարելի է ասել, որ նախապայմանները փաստորեն դրվում են ԵԱՀԿ հանրության կողմից, ինչը Հայաստանը մերժել է եւ շարունակում է մերժել: Իհարկե, մերժման հիմնավորումը ինքնանպատակ չէ. մենք գտնում ենք, որ այդ սկզբունքները խիստ սահմանափակում են բանակցություն[illegible] հնարավորությունները, քանի որ այնտեղ կարգավիճակը հստակորեն սահմանվում է եւ չի անցնում ինքնավարության սահմաններից: Իսկ այսօր, ինչպես զարգացումներն են ցույց տալիս, կան բազմաթիվ հնարավոր տարբերակներ, որոնք կողմերի համար կարող են ընդունելի լինել: Մեր դիրքորոշումը հիմնավորված է եւ Ղարաբաղի հիմնախնդրի լուծման հարցում իրոք կարող ենք հաջողության հասնել:

– Համանախագահների տարածաշրջան այցելության ընթացքում ի՞նչ հարցեր են քննարկվելու:

– Կարծում եմ առաջին քայլը կլինի զուտ հետազոտական, քանի որ փոխվել են իշխանությունները: Համանախագահները կծանոթանան Հայաստանի դիրքորոշմանը, այնուհետեւ կմեկնեն Ղարաբաղ եւ Ադրբեջան: Որից հետո միայն կարելի է կողմնորոշվել, թե ինչ է լինելու հաջորդ քայլը:

– Արտաքին քաղաքականության օրակարգում է դրված նաեւ ցեղասպանության հարցը: Փոխվե՞լ է ՀՀ-ի արտաքին քաղաքականությունը:

Տես ▸ էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Խորհրդարանի գունաշատ ներկապնակից

ՇԱՄԻՐԱՄ ԱՂԱԲԵԿՅԱՆ

Ուր մնացին նախընտրական խոստումները

Ապրիլի 21-ին հրավիրված արտահերթ նիստը երեկ շարունակեց իր աշխատանքը դատաիրավական համակարգի բարեփոխումներն ապահովող օրինագծերի շուրջը: Այդ առումով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը (հատուկ մաս) քվեարկությամբ հետաձգվեց առաջիկա եռօրյա՝ վիճահարույց դրույթները «Դատարանակազմության մասին» օրենքին համապատասխանեցնելու նպատակով: Դրան հակառակ ՀՀ քրեական օրենսգիրքը (հատուկ մաս), «Փաստաբանության մասին» եւ «ՀՀ դատախազության մասին» օրենքները հաջողվեց ընդունել առաջին ընթերցմամբ:

Հատուկ շեշտում եմ՝ «հաջողվեց», քանի որ արտահերթ նիստի եռօրյա ընթացքում քվորումի հարցը մի անգամ չէ, որ ծուղակի մեջ էր գցում ԱԺ-ի աշխատանքը: Եվ զարմանալին այն է, որ անտարբեր վերաբերմունք են ցուցաբերում օրենսդրական փաստաթղթերի քննարկման «նիստային» փուլին հենց այն քաղաքական ուժերը, որոնք տարիներ շարունակ հորջորջում են իրենց ազգի փրկարարներ՝ համոզելով ընտրազանգվածին հավատալ նման կարգախոսին: Խոսքս «Հանրապետություն», «Հայրենիք», ԱԺՄ խմբակցությունների մասին է, որոնք այժմ չեն երջանկացնում հանրությանն իրենց ներկայությամբ ԱԺ նիստերի դահլիճում: Ստեղծվում է տպավորություն, որ հայրենիքի սերը եւ նրա պայծառ ապագան կապակցված է քաղաքական դիրքի հետ: Իշխանությունն են ներկայացնում՝ դրսեւորում են ակտիվ դիրքորոշում օրենսդրական ոլորտում: Իշխանություն չեն ներկայացնում՝ մոռանում են հայրենասիրական պատգամները: Հարց է ծագում. ո՞ւր մնացին նախընտրական խոստումները...

Տես ▸ էջ 2

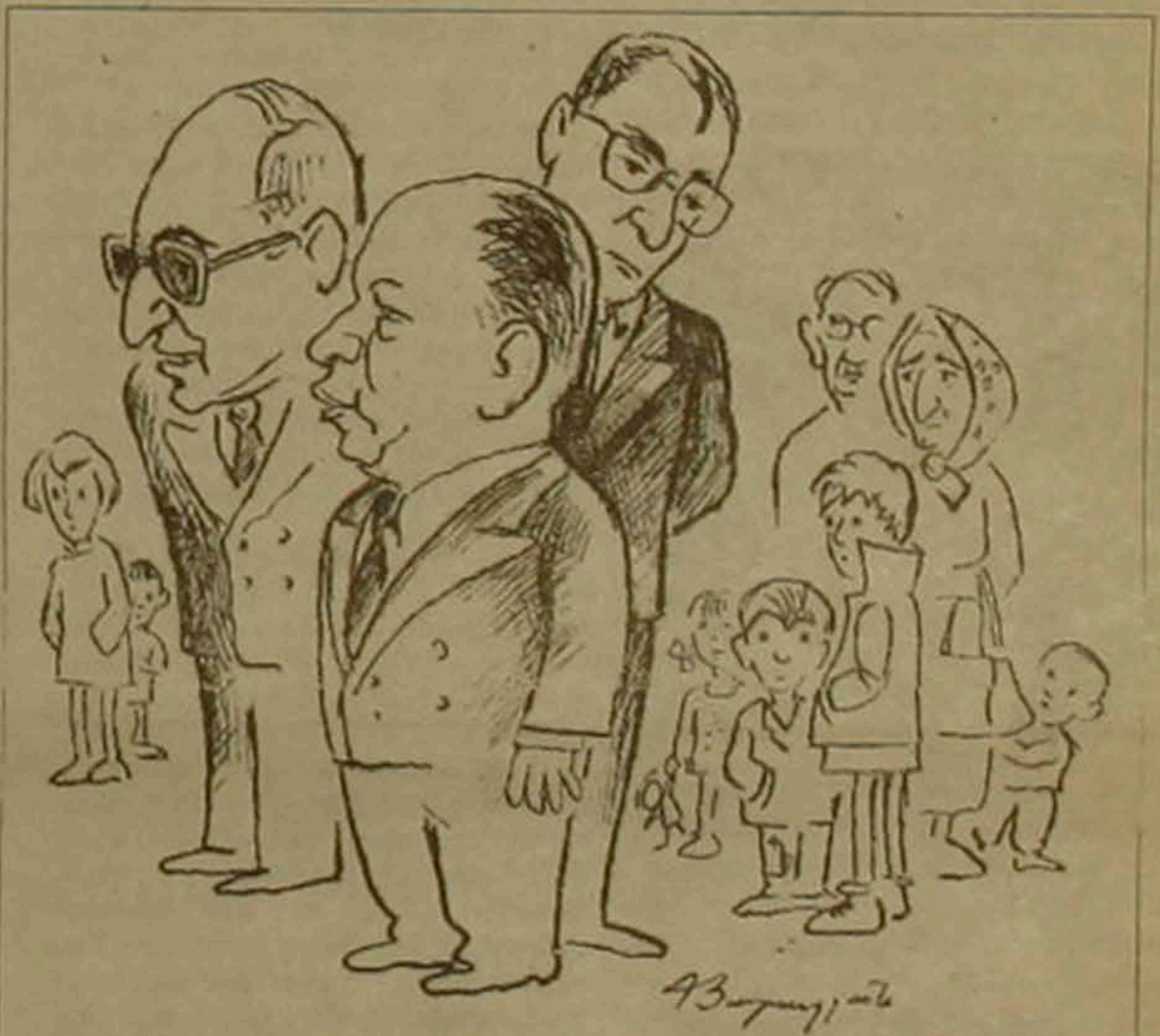

«Մոտակա ժամանակներում ներքին գործերը եւ ազգային անվտանգությունը չեն բաժանվի»

Հավաստեց Սերժ Սարգսյանը Մամուլի ազգային ակումբի «Հրապարակ թեմա» ծրագրի հյուրասրահում

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Սուր զգացողությունների եւ ահեղ դատաստանի կողմնակիցներին, իսկ ամենից ավելի ԱԺ պատգամավորներին շտապենք հայտնել, որ նախարարը մերկացնող բացահայտումներ չկատարեց: Ի լուր «ԱԺ այն պատգամավորների, որոնք իրենց վիրավորվածի տեղ են դնում», Սերժ Սարգսյանը ընդգծեց, որ իր անցյալ ապրիլին նշված չորս պատգամավորների անունները ինքը չի հրապարակելու, ժամանակը չէ: Իսկ «Հանրապետություն» խմբակցության վերջերս կայացած նիստը եւ ընդունված հայտարարությունը, որտեղ պատգամավորները պահանջել էին բացատրություն ՆԳ եւ ԱԱ նախարարից, ՀՀՇ վարչության անդամ Վաչագան Հարոյանի ամառանոցում կատարված խուզարկության եւ անձեռնմխելիությունից զրկվողների վերաբերյալ, նա համարեց նախաձեռնություն այն մարդկանց, «ովքեր ուզում էին ջղայնացնել իրավապահ մարմիններին»: Բայց մեր իրավապահ մարմինները ջղային չեն ամուր նյարդեր ունեն:

Հրաժարական տված հանրապետության նախագահի եւ նրան հետեւած պաշտոնյաների շրջապատին առնչվող հարցին Սերժ Սարգսյանը պատասխանեց, որ քրեական արարքներում կասկածվող եւ հանրապետությունից հեռացածների թվում կարելի է հիշատակել առանց վերապահության միայն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անվտանգության ծառայության ղեկավար գեներալ Ռոմեն Ղազարյանի անունը, ներքին գործերի նախկին հրամանատար, ապա քաղաքապետարանի աշխատակից եւ Վանո Սիրադեղյանի մերձավոր Վահան Հարությունյանի գտնվելու վայրը դեռեւս հստակ չէ: Ուստի Սերժ Սարգսյանը չի կարող ոչ հերքել, եւ ոչ հաստատել նրա՝ հանրապետությունից դուրս գտնվելու վարկածը: Առայժմ Վահան Հարությունյանը հետախուզման մեջ է:

Արմեն Տեր-Սահակյանի, ինչպես նաեւ Կարեն Դեմիրճյանի թիկնապահ դարձած, ապա քրեական հանցագործության մեջ ամբաստանվողների ճակատագրում եւս հստակեցումներ չեղան. հետաքննությունը շարունակվում է գործի շահերից ելնելով՝ Սերժ Սարգսյանը լրացուցիչ բացատրություններ չտվեց: Այնուհանդերձ կրկնեց «հետաքրքիր գործերի վրա կարող ենք դուրս գալ»:

Տես ▸ էջ 3

Դիվանագիտական հարաբերություններ Հայաստանի եւ Լաոսի միջեւ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ապրիլի 22-ին Մոսկվայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպան Գ. Շահբազյանն ու Լաոսի Ժողովրդա-դեմոկրատական Հանրապետության դեսպան Թխուան Ռոսան ստորագրեցին արձանագրություն՝ երկու երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու մասին: Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների դեպարտամենտից, հանդիսավոր արարողության ընթացքում դեսպանները պայմանավորվել են ակտիվացնել գործող կապերը երկու երկրների միջեւ, մասնավորապես քիմիական եւ էլեկտրոնային արդյունաբերության, գյուղատնտեսության, զբոսաշրջության, գիտության, ուսանողների փոխադարձ փոխանակման եւ մի շարք այլ ոլորտներում:

Մարդասիրական օգնության 98-րդ թռիչքը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Օրերս «Զվարթնոց» օդանավակայանում վայրէջք կատարեց ԱՄՆ-ից ժամանած ինքնաթիռը, որը բերել էր դեղորայք եւ բուժսարքավորումներ: Հայաստանի տարբեր բուժհիմնարկների համար մարդասիրական օգնությունն ուղարկել է ԱՄՆ միացյալ հայկական ֆոնդը: Ինչպես հայտնեցին առողջապահության նախարարության մամլո կենտրոնում, սա 98-րդ չվերթն է մարդասիրական օգնությամբ, որ վերջին տարիներին իրականացրել է ֆոնդը:

ԵՐԵՎԱՆ

Երկրորդ մակարդակում կադրային ջարդն սկսվեց

ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը կադրային հարցերին վերաբերող մի շարք որոշումներ է ստորագրել: Ապրիլի 20-ի որոշմամբ իրենց զբաղեցրած պաշտոնից ազատվել են մաքսային վարչության պետի տեղակալներ Իգոր Գրիգորյանն ու Գեւորգ Ավետիսյանը, ապրիլի 21-ի որոշմամբ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի առաջին տեղակալ Կարեն Ճշմարիտյանը:

Վարչապետի ապրիլի 22-ի որոշմամբ ՀՀ մաքսային վարչության պետի տեղակալ է նշանակվել Արտաշես Բախշյանը:

Պաշտոնից ազատվել է նաեւ ներդրումների եւ արտահանման գծով փոխնախարար Գագիկ Եղիազարյանը: Նա նշանակվել է «Զարգացման հայկական գործակալության» տնօրեն:

Լուրջ կադրային փոփոխություններ են տեղի ունեցել նաեւ Հայաստանի ամենամեծ մասնավոր բանկերից մեկի՝ «Հայէկոնոմբանկի» խորհրդի եւ վարչության կազմում: Ապրիլի 22-ին բանկի խորհրդի նախագահ, ՀՀ ԱԺ ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Եղիազարյանն իր դիմումի համաձայն ազատվել է զբաղեցրած պաշտոնից: Նրա փոխարեն բանկի խորհրդի նախագահ է նշանակվել «Հայէկոնոմբանկի» վարչության նախկին նախագահ, ՀՀ ԱԺ «Բարեփոխումներ» խմբակցության ղեկավար Արմեն Մարտիրոսյանը: Բանկում տեղի են ունեցել նաեւ կադրային այլ փոփոխություններ: «Հայէկոնոմբանկի» բաժնետոմսերի գերակշիռ մասը (51 տոկոսից ավելին) պատկանում է «ՍԻԼ» կոնցեռնին, որի նախագահ Խաչատուր Սուքիասյանը «Ազգին» տեղեկացրեց, որ վերոհիշյալ փոփոխությունները կարելի է ձեւակերպել որպես բանկի մենեջմենթի եւ գործունեության հետագա բարելավում

digitised by A.R.A.R.@

Քաղաքական

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄ

Րաֆֆի Հովհաննիսյանը «Հայաստան» հիմնադրամում...

Հավանաբար հենց այսօր Րաֆֆի Հովհաննիսյանը կառաջադրվի «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար: Նրա լիիրավ տնօրենության հարցը լուծում կստանա միմիայն հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահության նիստից հետո, որը նախատեսվում է հրավիրել 1999-ի ապրիլին: Չի բացառվում, որ մինչ այդ գումարվի արտահերթ նիստ. հակառակ դեպքում, ըստ ամենայնի, Րաֆֆի Հովհաննիսյանի համապատասխան պաշտոնակատարությունը կձգվի մեկ տարի:

Փաստորեն հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահության կազմում այսօր առկա է սոսկ մեկ փոփոխություն. Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անդամակցությունը ինքնըստինքյան կասեցվել է, տեղը զիջելով Ռոբերտ Քոչարյանին: Վերջինս, որը ՀՀ վարչապետ նշանակվելուն պես հոգաբարձուների խորհրդի նախագահության անդամ էր, իր աթոռը համապատասխանաբար տրամադրել է ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանին, որն ի պաշտոնե անդամ էր արդեն հոգաբարձուների խորհրդի:

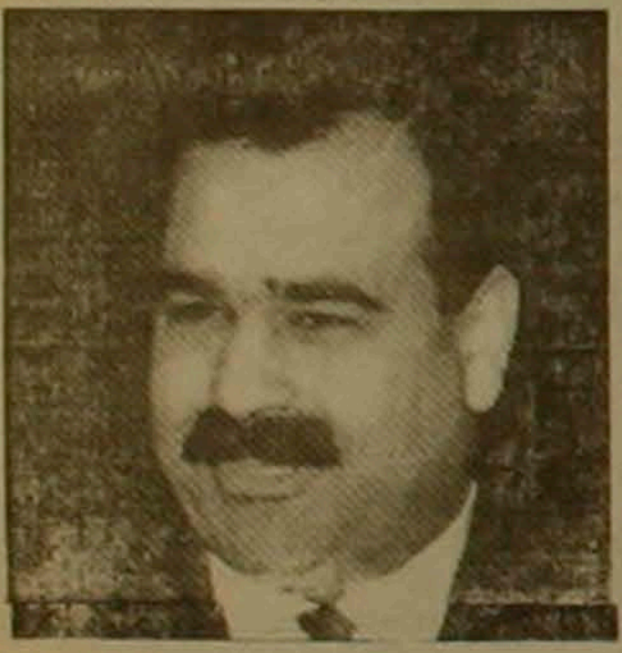

Հաշվի առնելով, որ հայաստանյան կողմից ամենաերկարակյաց անդամակցությունը Գագիկ Հարությունյանինն է, ենթադրվում է, որ հենց նա է առաջարկելու Րաֆֆի Հովհաննիսյանի թեկնածությունը: Նիստը, որը կքննարկի այս առաջարկությունը, կկայանա ամենամոտ օրերս. կլոր սեղանի շուրջ ներկա կգտնվեն լոկ երեք հոգի՝ ՀՀ նախագահը, ՀՀ վարչապետը եւ ՀՀ ՍԴ-ի նախագահը: Նախագահության մյուս անդամները հեռակա կարգով կփոխանցեն համապատասխան դիրքորոշումները:

Այն հանգամանքը, որ Րաֆֆի Հովհաննիսյանը քննարկումների հնարավոր ելքի դեպքում կդառնա հիմնադրամի գործադիր տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար, ինչ-որ չափով խորհրդանշական է: Գաղտնիք չէ, որ այս կառույցի գործունեության մասին միշտ էլ շրջել են շատ հակասական կարծիքներ, այն դարձնելով յուրահատուկ մի «տերրա ինկոգնիտո» գոնե հայաստանաբնակ հայության աչքերում: Հիմնադրամի փոխհարաբերությունները սփյուռքում գործող շատ ազդեցիկ կազմակերպությունների հետ նույնպես այնքան էլ հարթ չեն եղել:

Թեեւ Սամուել Պետրոսյանը մեկ անգամ չէ, որ նշել է ցանկացած փաստաթուղթ լրագրողներին տրամադրելու իր պատրաստակամության մասին, այնուամենայնիվ կառույցի գործունեության գլխավոր բնութագրերից մեկը եղել եւ մնում է սպիտակ բծերը: Կհաջողվի՞ Րաֆֆի Հովհաննիսյանին հարթել առկա խորդուբորդությունները եւ հիմնադրամի գաղափարը դարձնել նույնքան թարմ եւ կարեւոր, ինչպիսին կար կառույցի ստեղծմանն ուղղված մեկնարկային տեսության ներքո:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Խորհրդարանի գունաշատ ներկապնակից

Սկիզբը էջ 1

«Չի կարելի աշխատել, ենթադրելով, որ բոլորը գող են...»

Քանի որ դատաիրավական ոլորտի «օրակարգային» օրենքներն ընդունվեցին առաջին ընթերցմամբ եւ դեռ կընձեռվի առիթներ մեկնաբանման համար՝ անցնեմ մնացյալ օրակարգին:

Քննարկվեց երեք փաստաթուղթ: Առաջինը՝ Վաշինգտոնում ստորագրված Վերականգնման վարկերի բանկի ու Հայաստանի Հանրապետության (որպես վարկառու) միջեւ 25 մլն գերմանական մարկ արժողության վարկի տրամադրման եւ նախագծի ֆինանսավորման վերաբերյալ պայմանագիրն է:

Ծրագիրն իրականացնողը «Հիդրոկայանների Սեւան-Հրազդան կասկադ» պետական ձեռնարկությունն է: Նախագիծը կապված է էներգետիկայի բնագավառում անհապաղ օգնություն իրականացնելու հետ:

Հիշյալ պայմանագիրը, ինչպես նաեւ ՏԱՄԻՍ-ի 1996 թ. ծրագրի ֆինանսավորման հուշագիրը (Բրյուսել, 30 հուլիսի 1997 թ.) վավերացվեցին ԱԺ-ի կողմից գրեթե առանց բարդությունների, ինչը չի կարելի ասել «Հայաստանի Հանրապետության եւ զարգացման միջազգային ընկերակցության միջեւ զարգացման վարկի» համաձայնագրի մասին, կնքված Վաշինգտոնում ս/թ փետրվարի 4-ին:

Վարկը (ընդհանուր գումարը կազմում է 15 մլն դոլար) նպատակաուղղված է կրթության ֆինանսավորման ու կառավարման բարեփոխումների ծրագրի իրականացմանը:

Բնագավառն ինքնին վիճահարույց տրամադրություն է ստեղծում այն պարզ պատճառով, որ ԱԺ-ի Վերստուգիչ պալատը, դեռ անցյալ տարի անդրադառնալով դասագրքեր տպելու հարցին, գտավ, որ այս ոլորտում ստեղծված մթնոլորտը բարվոք չէ: Այդպիսով ԱԺ-ն դրվեց անհրաժեշտության առջեւ՝ վավերացնել պարտքով դասագրքեր թողարկելու մի նոր գործարք:

Ըստ համաձայնագրի, ծրագրի տեւողությունը չորս տարի է, ինչը կապահովի դպրոցականներին վարձույթով տրվող բարձրակարգ դասագրքերով, դպրոցները՝ լաբորատոր սարքերով եւ այլն: Սակայն պատգամավորներին մտահոգում էին մի շարք կարեւոր հարցեր:

Օրինակ, շատ չե՞ն արդյոք տրամադրվող գումարները՝ ծրագիրը համակարգող գրասենյակի ծախսերին (1 մլն դոլար) եւ խորհրդակցական ծառայություններին (700 հազար դոլար):

Ինչո՞ւ օտար լեզվի դասագրքերը անպայման պետք է տպագրվեն «ինչ-որ Հոլանդիայում կամ Գերմանիայում», մինչդեռ մեր տպարանները կարող էին գումարներ վաստակել:

Արդյոք պե՞տք են այս քննարկումները, եթե մասնավորապես պատգամավոր Վազգեն Սաֆարյանի հայտարարությամբ, դասագրքեր թողարկելու մրցույթը արդեն կայացել է: Եվ վերջապես, ո՞վ կհաստատի, որ մեկ տարի անց տխուր օրինակը չի կրկնվի, տպված դասագրքերը չեն համարվի ըստ էության խոտան ու ոչ պիտանի...

Պատգամավորների հարցադրումները, կարծում եմ, տեղին էին: Այնպես որ, շատ ջանք գործադրվեց նրանց համոզելու:

ԱԺ երեք մշտական հանձնաժողովներ էին հարցը ներկայացնում. արտաքին հարաբերությունների, գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի, ինչպես նաեւ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի: Սակայն վերջինիս նախագահ Արմեն Եղիազարյանը, ի պաշտպանություն համաձայնագրի վավերացման ելույթ ունեցավ «Հանրապետություն» խմբակցության անունից: Փաստարկները հետեւյալն էին. վարկը «ծրի է» եւ եթե կա հնարավորություն օգտագործելու ուրիշների փողերը, ապա դրանք պետք է օգտագործել: Տեղական արտադրողի վաստակին անհրաժեշտ է նպաստել, երբ նրա աշխատանքի արժեքը 20 տոկոսով է գերազանցում արտասահմանյան աշխատանքի արժեքին: Բայց երբ տարբերությունը 2-3 անգամ է, գիրքը պետք է տպել ԱՄՆ-ում կամ այլուր:

Եվ բարոյական առումով, ըստ Եղիազարյանի, չի կարելի աշխատել ենթադրելով, որ բոլորը գող են...

Այսպես թե այնպես, հարցը ներկայացնող ԱԺ անդամներն ու կառավարության կողմից լիազորված պաշտոնյաները պատգամավորներին համոզեցին: Մասնավորապես ասվեց, որ միայն մի մրցույթ է հայտարարվել այն պատճառով, որ ուսուցման սկզբին ժամանակ քիչ է մնացել. համաձայնագիրը վավերացնելուց հետո մրցութային գործընթացը ընդհանրապես կխափանվեր:

Դժգոհելով, որ չի կարելի պարտադրել ԱԺ-ին քննարկել համաձայնագրերը 90 օրվա ընթացքում, իսկ վարկային պայմանագրերի կնքմանը իրազեկ դարձնել ԱԺ-ին միայն քննարկման փուլին՝ պատգամավորները ի վերջո քվեարկությամբ վավերացրին համաձայնագիրը, խոստակամորեն որոշելով այսուհետ ի սկզբանե մասնակից դառնալ վարկային գործընթացին:

Ի դեպ, իմ կարծիքով, «այո» քվեարկելու ամենահամոզիչ փաստարկն այն էր, որ դպրոցներին ֆինանսավորում էր պետք, դպրոցականներին՝ վարձույթով դասագրքեր, ինչի համար ՀՀ պետբյուջեն ի վիճակի չէ ի սպառ գումարներ հատկացնել:

«Սապֆիրի» տնօրենը՝ «Երկրապահ»-ի ղեկավար

Կայացավ «Երկրապահ» պատգամավորական խմբի ժողովը, որը կառավարություն «գործուղված» Դավիթ Զադոյանի փոխարեն «Երկրապահ»-ի ղեկավար ընտրեց «Նոր Հաճընի» «Սապֆիր» գործարանի տնօրեն Սմբատ Այվազյանին:

Սմբատ Այվազյանը 1959 թ. մարտ ամսի ծնունդ է, մասնագիտությամբ տնտեսագետ: Նախկինում եղել է հրահանգիչ Ագրոարդի աշխատողների արհմիության հանրապետական խորհրդում:

Ընտրվել է ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, Ազգային ժողով ընտրված է թիվ 89 ընտրատարածքից:

Նոր «երկրապահներից» է, քանի որ մինչ այդ եղել է «Հանրապետություն» խմբակցության անդամ, չնայած անկուսակցական է:

Հիշելով «Երկրապահ» խմբի անդամ Ռազմիկ Մարտիրոսյանի գնահատականը, տրված անցած հինգշաբթի ճեպազրույցի ժամանակ, «Երկրապահ»-ը որակյալ մեծամասնություն ԱԺ-ում չի կազմում», ակնկալում եմ խմբի վերաորակավորումը: Հակառակ դեպքում ԱԺ-ն եւ ներկա իշխանությունները չեն խուսափի քաղաքական բարդություններից: Համաձայնվեք, հեղհեղուկ ներուժ ունեցող իշխանամետ մեծամասնությունն ի վիճակի չի լինի քաղաքական հիմք ապահովել հանրապետության իշխանությունների համար:

Դեպի Ծիծեռնակաբերդ՝ ավտոբուսներով

Ըստ ԱԺ նախագահ Խոսրով Հարությունյանի հայտարարության, ապրիլի 24-ին Եղեռնի հուշահամալիր այցելելու ցանկություն ունեցող պատգամավորները կգնան Ծիծեռնակաբերդ ինչպես սովորական մահկանացուներ՝ այսինքն ավտոբուսներով, որոնք առավոտյան կսպասեն պատգամավորներին ԱԺ-ի մուտքի մոտ՝ Դեմիրճյան փողոցից:

Ավտոբուսներով երթեւեկող պատգամավորները՝ համաձայնվեք, անսովոր, բայց տեսարժան երեւույթ է:

Խոսրով Հարությունյանը ելույթ է ունենալու Վրաստանի խորհրդարանում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կովկասում կայունության հաստատման տեսակետից մեծ նշանակություն է տրվում Վրաստանի եւ Հայաստանի փոխհարաբերություններին, ասել է Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիան, հայտնելով որ մայիսի 1-2-ին սպասվում է ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Խոսրով Հարությունյանի առաջին այցը Վրաստան: Ըստ Փրայմ-Նյուս գործակալության, նախատեսվում է Խոսրով Հարությունյանի ելույթը վրաց խորհրդարանում, ինչը, պարոն Ժվանիայի ասելով, խորհրդարանական հարաբերությունների պրակտիկայում հազվադեպ երեւույթ է: Խոսնակը հայտարարել է նաեւ, որ մոտ ժամանակներս սպասվում է Հայաստանի նորընտիր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի առաջին այցը Վրաստան:

Աշխարհի հայ բժիշկները կհանդիպեն Լիոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Աշխարհի հայ բժիշկների 7-րդ միջազգային կոնգրեսը կկայանա հուլիսի 15-18-ը՝ Լիոնում (Ֆրանսիա): Ինչպես հայտնեցին ՀՀ առողջապահության նախարարությունում, ենթադրվում է, որ համաժողովին կմասնակցի 500 մասնագետ՝ աշխարհի ավելի քան 40 երկրներից: Քննարկվող հարցերի թեմատիկան վերաբերում է ստոմատոլոգիային, պերինատոլոգիային, ընտանիքի պլանավորմանը, դեղաբանությանը, մենեջմենթին: Կոնգրեսում առանձնակի ուշադրություն կնվիրվի Սփյուռք-Հայաստան-Արցախ համագործակցության հետագա զարգացման հարցերին:

Լուծարվեց ԵրԱԿ-ը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երիտասարդական ակադեմիայի (ԵրԱԿ) խորհուրդը ապրիլի 21-ին հասարակական այդ կազմակերպությունը լուծարելու որոշում կայացրեց: Լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Վարդանյանի խոսքերով, սա ընդամենը փաստի արձանագրում է, քանի որ կազմակերպությունը չէր գործում, եւ անիմաստ է նրա գոյությունը:

Հայաստանին 6 տոկոսի աճ է սպասում

22 ԱՊՐԻԼ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ», BBC: ՄԱԿ-ի եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի կանխատեսումներով այս տարի էական տնտեսական աճ կարձանագրվի Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին խորհրդային հանրապետություններում, մասնավորապես, Հունգարիայում, բալթյան երկրներում եւ Անդրկովկասում: Ժնեւում հրապարակված զեկույցում ՄԱԿ-ի մասնագետները նշել են, որ նախկին խորհրդային հանրապետություններից ամենամեծ աճը (11 տոկոս) սպասվում է Վրաստանում: Կշարունակվի կայուն տնտեսական աճը նաեւ Ադրբեջանում, Բելառուսում, Ղրղզստանում եւ Ուզբեկստանում: Ամենափոքր աճը սպասվում է Չեխիայում եւ Ռուսաստանում: Վերջինում, ըստ եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի, տնտեսական անկման նվազագույն կետն արդեն հաղթահարվել է: Հայաստանում ներքին համախառն արդյունքը կաճի 6 տոկոսով, ինչը լավ ցուցանիշ է համարվում:

ԱԶԳ

Վարդան Օսկանյան. Ցեղասպանության...

Սկիզբը էջ 1

- Թուրքիայի եւ այլ երկրների կողմից հարցի վերաբերյալ արդեն որոշ բացասական արձագանքներ կան, եւ այս մոտեցումը մեկնաբանում են որպես դիրքորոշման կոշտացում: Ես չեմ ընդունում եւ կարծում եմ, որ Հայաստանի կողմից հարցի արծարծումը կոնստրուկտիվ ձեւով կարող է նպաստել հայ-թուրքական հարաբերություններին: Հարցի ներառումը կլրջացնի մեր երկխոսությունը, իրար նկատմամբ կդարձնի առավել անկեղծ, քանի որ ցեղասպանության ճանաչման հարցը այսօր լուրջ խոչընդոտ է հայ-թուրքական հարաբերություններում: Եթե այդ հարցի գոյությունն արհամարհենք, ապա չի նշանակում, որ այդ խոչընդոտը վերանում է: Մենք պետք է անենք հակառակը՝ խոսենք խոչընդոտի վերացման մասին: Եվ դա անելու լավագույն տարբերակը այդ խնդիրը ներառնելն է երկխոսության մեջ, դրական առումով, եւ փորձել խոչընդոտի վերացման համար լուծում գտնել:

– Թուրքիայի կողմից ինչպե՞ս կընդունվի:

- Միաժամանակ կարող ենք ասել, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունն այլ սկզբունք է որդեգրել: Կարող է Թուրքիան շարունակի չընդունել, պարզապես մենք ցեղասպանության ընդունումը նախապայման չենք դարձնում: Պարզապես չպետք է հարցը ընդհանրապես արհամարհվի, այլ ներառելով օրակարգ, սկսել քննարկումներն առանց սրելու եւ լարելու ներկայիս գոյություն ունեցող հարաբերությունները: Այս հարցի ներառումը հարաբերությունների լավացման միտում ունի ոչ թե բարդացման:

– Իսկ առավել չի բարդացվի՞ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը:

Կարծում եմ բաց[illegible] ոչ: Հարցը Հայաստան-Թ[illegible] հարաբերություններին վերաբերող խնդիր է եւ որեւէ ձեւով չպետք է առնչվի Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրին: Թուրքիան, իհարկե, մեր հարաբերությունները կապում է Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հետ, բայց մենք գտնում ենք, որ սա զուտ երկկողմ Հայաստանի եւ Թուրքիայի խնդիրն է եւ որեւէ ձեւով չպետք է ազդի Ղարաբաղի հարցի վրա:

– Այնուամենայնիվ, Թուրքիան պաշտպանում է Ադրբեջանի շահերը:

- Այո, մինչեւ հիմա պաշտպանել է եւ կշարունակի: Ցեղասպանության խնդիրը օրակարգ չներառելը արդեն ցույց է տվել, որ Թուրքիայի դիրքորոշումը որեւէ ձեւով չի փոխվել: Բայց հարցը օրակարգ ենք մտցրել ոչ թե ելնելով այն բանից, որ մինչեւ օրս արդյունք չի եղել եւ այժմ փորձում ենք հակառակը, այլ մեր նպատակը խոչընդոտի վերացումն է եւ ոչ թե հարաբերությունների սրումը կամ Հայաստանի քաղաքականության կոշտացումը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ ընթացիկ

«Մոտակա ժամանակներում ներքին գործերը եւ ազգային անվտանգությունը չեն բաժանվի»

Սկիզբը էջ 1

ՀՅԴ-ն եւ հանցագործությունները

«Երկիր» թերթի մեր գործընկերը փորձեց ճշտել ՀՅԴ-ի եւ ազգային անվտանգության մարմինների «սպիտակեղենը քրքրելը չի՞ հակասում արդյոք հայաստանյան ազգային անվտանգությանը: Ի պատասխան Սերժ Սարգսյանը հրապարակավ հավաստեց, որ քաղաքական կոչվող սպանություններում Համբարձում Գալստյանի եւ Մարիուս Յուզբաշյանի, ոչ մի դաշնակցականի մասնակցությունը չի ապացուցվել: ՀՅԴ-ին վերաբերող հարցադրումներն այսքանով չսպառվեցին: Լրագրողներից մեկը հետաքրքրվեց՝ ինչպե՞ս է համարում արդյոք Սերժ Սարգսյանը մարդասպանի գնդակով կյանքից հեռացած ՊԱԿ-ի ղեկավար Մարիուս Յուզբաշյանի հրապարակային բացահայտումները Հրաչ Տասնապետյանի եւ Հրայր Մարուխյանի ու ՊԱԿ-ի աշխատակցության վերաբերյալ: Սերժ Սարգսյանը խուսափեց պատասխանից, նշելով, թե համապատասխան փաստաթղթեր չունի, որոնք կհաստատեն նշված դաշնակցականների համագործակցությունը անվտանգության մարմինների հետ: Հիշեցնենք, որ հանգուցյալ Մարիուս Յուզբաշյանից հետո եւս սփյուռքահայ աշխատակիցների «բացահայտելու» ավանդույթն առժամանակ գործում էր, ինչպես օրինակ, Վահան Ավագյանի եւ Աշոտ Մանուչարյանի հայտնի նախադեպերը:

Օբյեկտիվ իրավիճակից

«1998 թ. առաջին եռամսյակում 1997-ի նույն ժամանակահատվածի համեմատ կրճատվել է գրանցված հանցագործությունների քանակը: Օբյեկտիվ իրավիճակը բավական կայուն է», ասաց Սերժ Սարգսյանը վկայաբերելով հետեւյալ վիճակագրությունը: 97-ի առաջին եռամսյակում գրանցվել է 1724 հանցագործություն, 98-ին 1300, ի թիվս որոնց դիտավորյալ սպանություններ 97-ին 25, 98-ին 10, անձնական ունեցվածքի հափշտակում 97-ին 818, 98-ին 614, բնակարանային գողություններ 97-ին 191, 98-ին 130, ծանր հանցագործություններ 97-ին 764, 98-ի առաջին եռամսյակում ընդամենը 313:

Այս արդյունքները, ըստ պրն Սարգսյանի, գալիս են վերահաստատելու այն միտքը, որ ՆԳ եւ ԱԱ մարմինների միավորումը վաս չի ազդել երկու համակարգերի աշխատանքի վրա: Թեեւ Սերժ Սարգսյանը շեշտեց, որ հանրապետությունում ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունների բաժանմամբ թերեւս միակ ամենաշահագրգռված անձն ինքն է: Փաստենք ընտրություններից անմիջապես հետո կառավարության ձեւավորման շրջանում, լայնորեն շրջանառում էին անուններ, որոնք ակնկալում էին դառնալ ՆԳ նախարար, օրինակ Վովա Գասպարյանը: Այսինքն ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունների բաժանմամբ շահագրգռված անձինք Հայաստանում շատ կան: Մեր հարցին պատասխանելով Սերժ Սարգսյանը նշեց, որ իր պաշտոնավարության ընթացքում 95 թ. սկսյալ, ազգային անվտանգության ոչ մի որակյալ մասնագետ հանրապետությունից դուրս չի եկել, հակառակը ոմանք վերադարձել են եւ ցանկություն ունեն վերադառնալու: «Իմ խորին համոզմամբ, մեր ԱԱ համակարգում կան բավական արհեստավարժ հակահետախույզներ»: Իբրեւ ապացույց փաստեց, որ վերջերս մեծ երկրների մի շարք գործակալներ բացահայտվել են եւ արտաքսվել հանրապետությունից: Հուսադրող է, որ հայաստանյան հակահետախուզությունը անաղմուկ, բայց աշխույժ գործում է:

Գործակալներ

Սերժ Սարգսյանը պաշտոնապես նշեց, որ ՆԳ եւ ԱԱ գործակալների ցանկի եւ թվի ցանկացած հրապարակում վնասում է պետության անվտանգությանը, իսկ անցյալ շրջանի գործակալներին ներում շնորհելու խոսակցությունները առնվազն անհասկանալի են. «Իսկ ո՞վ ասաց, թե գործակալը հանցագործ է: Նորմալ հասարակության մեջ գործակալից վնաս չի կարող լինել»: Հարկ է տարբերել դավաճաններին, բանսարկուներին ԱԱ գործակալներից: Օրինակ, բոլորս հիանում ենք 007 գործակալով, իսկ մեր գործակալներին, չգիտես ինչու, բոլորը համարում են հանցագործ: Սերժ Սարգսյանն ասաց նաեւ, որ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունը վերջ է տվել այն գործելակերպին, երբ որեւէ մեկին ձերբակալելու համար նրա գրպանում «հայտնաբերում» էին թմրադեղի փաթեթ կամ ատրճանակ: Այս հուսադրող դատողությունից հետո, սակայն վերադարձավ իրականությանը. հրաշք կլիներ, եթե նախարարի ցուցումով ամեն ինչ իր տեղն ընկներ. ՆԳ նախարարն ասեր՝ հանցագործություն մի գործեք, կաշառք մի վերցրեք, եւ ոչ ոք հանցագործ եւ կաշառակեր չդառնար: Ավա՜ղ...

Չբացահայտվածների շարքից

Մխիթար Սեբաստացի կրթօջախում, «Իրավունք» շաբաթաթերթի համաձայն, կատարվել են ստուգումներ եւ մեր գործընկերը հետաքրքրվեց Աշոտ Բլեյանի անցյալում կամ ներկայում քրեական բնույթի հանցանքները նկատվե՞լ են, թե՞ ոչ: Սերժ Սարգսյանը նկատեց, որ Աշոտ Բլեյանի վերաբերյալ նման տեղեկատվություն չունի, խոստացավ հետաքրքրվել: Ստուգումներ հաստատապես կատարվել են 97-ին միջոցների ոչ խնայողական օգտագործման հանգամանքով: Պետական գաղտնիքները հրապարակողների, բայց չբացահայտվողների շարքում Սերժ Սարգսյանը նշեց մամուլի միջոցները: «Պետական գաղտնիքների 70 տոկոսից ավելին սովորաբար քաղում են մամուլից եւ մամուլն է հետախուզական տեղեկությունների հրապարակման աղբյուրը»: Լրագրողներից մեկը արձագանքեց, բայց արտահոսքը ձեզանից է, ինչին բոլորը համաձայնեցին:

Միով բանիվ ՄԱԱ «Հրապարակ [illegible]» ծրագրի նյութն ընդգծեց, որ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարության հիմնական նպատակն է «Օրենքի շրջանակներում աշխատելը, հասարակական հնչեղություն ստացող հանցագործությունների բացահայտումը»:

ՆԳՆ-ը լրացուցիչ իրավունքների կարիք չունի

«ՆԳ մարմինները չպետք է իրավունք ունենան զբաղվելու ֆինանսատնտեսական ստուգումներով», ասաց ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը: Նշելով, թե 1994 թ. Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ընդունած հրամանագիրը, որով ՆԳ եւ ԱԱ նախարարությունը դուրս է մնացել ֆինանսատնտեսական ստուգումների իրավունք ունեցող մարմինների ցանկից, համապատասխանում է իրավիճակին, եւ այն փոփոխելու կարիք չկա: ՆԳ մարմինները լրացուցիչ ստուգումների կարիք չունեն: Նրանք պետք է զբաղվեն արդեն արձանագրված խախտումների բացահայտմամբ: Այլապես յուրաքանչյուր տնտեսավարող գործիչ կարող է դառնալ ՆԳ մարմինների աշխատակիցների կամայականության թիրախ:

ՄԱՅՐԵՆԻ

«Փոխե՞լ, թե՞ չփոխել ժամանակակից ուղղագրությունը» երկընտրանքն՝ ի վնաս դասականի

ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի Եղիշե Չարենցի անվան սրահում երեկ տեղի ունեցած գիտաժողովը՝ նվիրված հայերենի ուղղագրության հարցերին, իրականում հանգուցյալ Ռաֆայել Իշխանյանի «ձեռքով» ասպարեզ նետված, բայց միայն վերջին տասնամյակում (առավելապես մամուլում) ծավալված հախուռն, հաճախ անզուսպ բանավեճի դահլիճային-գիտաժողովական, սակայն նույնպես անզուսպ տարբերակն էր, ուր ճանաչված հայ լեզվաբաններին փորձեց հակադրել «լեզվաբանամերձ» կամ լեզվաբանությունից ուղղակիորեն հեռու, հին (կամ դասական) ուղղագրությանն անցնելու ճանապարհով հայերենի ուղղագրության միասնականացման ջատագովների մի խումբ՝ ժամանակակից ուղղագրության կողմնակիցների բացահայտ առավելությամբ:

Գիտաժողովն, ինչպես ասաց բանասիրական ֆակուլտետի դեկան Վազգեն Գաբրիելյանը, պետք է պատասխաներ հետեւյալ հարցերին. անհրաժե՞շտ է արդյոք փոխել այսօր Հայաստանում գործող հայերենի ուղղագրությունը, թե՞ ոչ, «ի շրջանս յուր» դասական ուղղագրության վերադարձն ավելի շատ օգո՞ւտ, թե՞ վնաս կտա հայ ժողովրդին եւ հայկական պետականությանը: Կամ, եթե վերջնական պատասխան չտար, ապա առնվազն ճշգրտեր (կամ փաստեր) գիտական շրջանակների վերաբերմունքը «մեկ ազգ, մեկ լեզու» հիմնախնդրի լուծմանը:

Գիտաժողովի եզրակացությունը հստակ էր՝ ոչ միայն պահպանել, այլեւ կատարելագործել հայերենի ժամանակակից ուղղագրությունը, միաժամանակ արեւմտահայերենի եւ արեւելահայերենի մերձեցման ուղիներ որոնելով: Գիտաժողովում հնչած տեսակետներն առավել մանրամասն կներկայացվեն «Ազգի» առաջիկա համարներից մեկում:

Լ. Պ.

Այսօր Ջավախքում հիշատակի միջոցառումներ

80 տարի առաջ, 1918 թվականի մայիսին, Բաթումի տխրահռչակ պայմանագրի նախօրեին, իրականացվեց երիտթուրքերի կառավարության հերթական նախճիրը՝ Ջավախքի հայության գաղթն ու կոտորածը: Աբդուլահ փաշայի հրամանատարությամբ թուրքական խուժանը վայրագորեն քանդեց-ավերեց լեռնաշխարհի հայ շեներն ու սրբավայրերը, կործանեց վանքերն ու եկեղեցիները: Գազանաբար կոտորվեց բարձրիկ Գումբուրդո գյուղի բնակչությունը: Մեկ այլ գյուղում՝ Խոռենիայում, ողջակիզվեցին գոմերի մեջ փակված կանայք, ծերերն ու մանուկները: Տեղահանվածների քարավանները բռնեցին Ծալկայի եւ Բակուրիանիի ճամփաները: Նրանց մոտ կեսը՝ շուրջ 45 հազար մարդ, մնաց գաղթի ճամփաներին:

Ինչպես տեղեկացանք «Ջավախք» հայրենակցական միությունից, այսօր՝ ապրիլի 23-ին, Ջավախքի Նինոծմինդա (նախկին Բոգդանովկա) քաղաքում տեղի կունենան միջոցառումներ, նվիրված Մեծ եղեռնի 83-րդ եւ Ջավախքի հայության գաղթի 80-ամյա տարելիցներին: Կկարդացվեն զեկուցումներ, տեղի կունենա հանդես, ծաղկեպսակներ կդրվեն երկու կոտորածների զոհերի հիշատակին կանգնեցված կոթողներին:

[illegible]

Ռուսաստանի դեսպանը դատապարտեց 1915 թվականի Հայոց ցեղասպանությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ցեղասպանությունը սարսափելի հանցագործություն է», 1915 թվականի Հայոց եղեռնի տարեդարձի նախաշեմին հայտարարեց Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Անդրեյ Ուռնովը: Դատապարտելով եղեռնը, պրն Ուռնովը կոչ արեց հասարակությանը՝ բոլոր ուժերը գործադրել դրա կրկնությունից խուսափելու համար:

Նշելով, որ ինքը չորրորդ անգամ է հայ ժողովրդի հետ նշում այդ տարելիցը, դեսպանն ընդգծեց, որ այդ չարագործությունը երբեք չի ջնջվի հայ ժողովրդի հիշողությունից: Սակայն, ըստ նրա, կարեւոր է, որպեսզի այդ մասին իմանան եւ հիշեն նաեւ մյուս ժողովուրդները: «Նշելով եղեռնի տարելիցը, մենք ոչ միայն սգում ենք զոհերին եւ խստորեն դատապարտում դահիճներին: Մենք դրանով իսկ դիմում ենք համայն մարդկությանը, բոլոր պետական եւ քաղաքական գործիչներին, հասարակ մարդկանց՝ կոչ անելով այնպես անել, որպեսզի նման սարսափ երբեւէ երկրի վրա չկրկնվի», հայտարարեց դեսպանը:

Ճշտում

Երեկ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության հանրային կապերի բաժնի պատասխանատու Տիգրան Պասկեւիչյանից ստացանք նույն օրը մեր տպած «Պաշտոնական պատասխանի» վերաբերյալ մի ճշտում: Պարզվում է, որ, իրոք, ինչպես գրել էր պրն Պասկեւիչյանը, հիմնադրամի գործադիր վարչության ԼՂՀ ներկայացուցիչն այժմ Բորիս Ալախվերդյանն է եւ ոչ թե Բորիս Առուշանյանը, ինչպես գրել էինք մենք:

Ներողամտություն ենք խնդրում:

Մարգահովիտում շահագործման հանձնվեց դպրոցի նոր մասնաշենք

Երեկ ապրիլի 22-ին, Մարգահովիտում շահագործման հանձնվեց միջնակարգ դպրոցի նոր մասնաշենք՝ 360 աշակերտական տեղով, 1-4-րդ դասարանցիների համար: Մասնաշենքի անհրաժեշտությունը զգացվում էր դեռեւս 1996-ին, քանզի վերանորոգված շենքը շատ փոքր էր: Նոր մասնաշենքը սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի միջոցներով կառուցել է Վանաձորի «Ռուկրեին» ՓԲԸ: Դպրոցի բացման հանդիսավոր արարողությանը ներկա էին Լոռու մարզպետ Ստեփան Այվազյանը, Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի տնօրեն Գագիկ Խաչատրյանը, հիմնադրամի աշխատակիցներ, պաշտոնական անձինք: Վանաձորի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցու քահանա տեր Նորայր Գյուլանջյանը ներկաներին փոխանցեց Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանի հայրական օրհնությունը եւ օծեց դպրոցի նոր շենքը:

[illegible]

Հայ ժողովրդի երեք մեծ բարեկամների գերեզմանաթմբերից բերված հողը Ծիծեռնակաբերդում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ապրիլի 23-ին՝ Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օրվա նախօրյակին, Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրում Երեւանում անցկացված Յոհաննես Լեփսիուսի ծննդյան 140-ամյակին նվիրված միջազգային գիտաժողովի մասնակիցները ներկա կլինեն մի սրբազան արարողության, այստեղ կամփոփվի հայ ժողովրդի մեծ բարեկամներ Յոհաննես Լեփսիուսի (Գերմանիա), Ջեյմս Բրայսի (Մեծ Բրիտանիա) եւ Ֆրանց Վերֆելի (Ավստրիա) գերեզմանաթմբերից բերված հողը, եւ նրանց հիշատակը հավերժացնող հուշատախտակներ կփակցվեն:

Մինչ այդ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտին է հանձնվելու Յոհաննես Լեփսիուսի անձնական արխիվի գիտական նկարագրման ցուցակների ժողովածուն:

Արարողության մասնակիցների թվում են լինելու Հայաստանի, Իտալիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Ավստրիայի քաղաքական եւ հասարակական գործիչներ, դիվանագետներ, գիտնականներ, գրողներ, արվեստագետներ, լրագրողներ, Յոհաննես Լեփսիուսի ազգականներ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ցեղասպանություն-83

Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը ժամանակի հրամայականն է

2. Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը եւ պաշտոնական ճանաչումն առանձին պետությունների կողմից

Սփյուռքում հայկական համայնքների ակտիվ գործունեության եւ տարբեր երկրներում սոցիալական-քաղաքական կյանքում հայերի դերի բարձրացման շնորհիվ մի շարք պետություններ ընդառաջ գնացին համայնքների առաջարկություններին՝ հատուկ քննարկման ենթարկել Հայոց ցեղասպանության ճանաչման եւ ապրիլի 24-ը հայերի հետ միասնականության օր սահմանելու հարցը:

1985 թ. ապրիլի 23-ին Արգենտինայի Ազգային կոնգրեսը միաձայն որոշում ընդունեց հայերի ցեղասպանությունը դատապարտելու մասին: Հանձնարարվեց Արգենտինայի արտաքին գործերի նախարարությանը վարել հայերի ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը եւ դատապարտմանը նպաստող քաղաքականություն:

1985 թ. ապրիլի 23-ին հայերի ցեղասպանությունը դատապարտելու մասին որոշում ընդունեց նաեւ Ուրուգվայի Ազգային համագումարը:

1988 թ. նոյեմբերի 22-ին Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհուրդը օրենք ընդունեց «Օսմանյան Թուրքիայում հայերի 1915 թվականի ցեղասպանության դատապարտման մասին»: Դատապարտելով հայերի ցեղասպանությունը որպես մարդկության դեմ ուղղված ծանրագույն հանցագործություն, ընդունված օրենքն ապրիլի 24-ը հայտարարեց հայերի ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օր: Առաջարկություն ներկայացվեց ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահությանը 1915 թվականի ցեղասպանությունը ճանաչելու եւ դատապարտելու մասին:

1990 թվականի ապրիլի 19-ին Կիպրոսի խորհրդարանը հատուկ բանաձեւ ընդունեց հայերի ցեղասպանությունը դատապարտելու մասին:

1995 թ. ապրիլի 14-ին Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դուման ընդունեց հայտարարություն «1915-1922 թթ. հայ ժողովրդի ցեղասպանության դատապարտման մասին», որտեղ մասնավորապես ասվում է՝

«Հենվելով անհերքելի պատմական փաստերի վրա, որոնք վկայում են Արեւմտահայաստանի տարածքում 1915-22 թթ. հայերի բնաջնջման մասին,

ՌԴ Պետդուման դատապարտում է 1915-22 թ. հայերի բնաջնջման կազմակերպիչներին, իր կարեկցանքն է հայտնում հայ ժողովրդին եւ ապրիլի 24-ը համարում ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օր»:

1996 թ. ապրիլի 23-ին Կանադայի համայնքների պալատը քննարկեց «Մարդու կողմից իր մերձավորին ցույց տրվող անմարդկային հարաբերությունը» հարցը: Մի խումբ պատգամավորներ առաջարկություն էին ներկայացրել հայերի 1915 թ. ցեղասպանության 81-րդ տարեդարձի կապակցությամբ սահմանել եւ յուրաքանչյուր տարի ապրիլի 20-27-ը նշել մարդու կողմից իր մերձավորի նկատմամբ թույլ տրված հանցագործության շաբաթ:

Այդ օրը համայնքների պալատը բոլոր կանադացիների անունից միաձայն ընդունեց հետեւյալ բանաձեւը. «Հայկական ողբերգության 81-րդ տարելիցի կապակցությամբ, որը տեղի էր ունեցել 1915 թվականի ապրիլի 24-ին եւ խլել 1,5 միլիոն կյանք, պալատը ճանաչում է մարդկության դեմ կատարված այդ հանցագործությունը եւ յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 20-24-ը հայտարարում է մարդկանց մեկը մյուսի նկատմամբ դաժանության հիշողության շաբաթ»:

1996 թ. ապրիլի 25-ին Հունաստանի խորհրդարանը օրենք ընդունեց ապրիլի 24-ը որպես Թուրքիայի կողմից հայերի ցեղասպանության հիշողության օր սահմանելու մասին:

1997 թ. ապրիլի 17-ին Նոր Հարավային Ուելսի (Ավստրալիայի) խորհրդարանի օրենսդիր համագումարը որոշում ընդունեց ապրիլի 24-ը հայերի ցեղասպանության հիշատակի օր սահմանելու մասին եւ առաջարկություն ներկայացվեց Ավստրալիայի դաշնային կառավարությանն ընդունել նույնանման որոշում:

1997 թ. մայիսի 3-ին Լիբանանի Հանրապետության խորհրդարանը նկատի ունենալով, որ ամեն տարվա ապրիլի 24-ը առիթ է ոգեկոչելու հայ ժողովրդի դեմ կատարված ջարդերի արհավիրքի հիշատակը, բանաձեւ ընդունեց ամեն տարի այդ օրը հայ ժողովրդի հետ միասնականության օր հայտարարելու մասին:

1998 թ. մարտի 26-ին Բելգիայի Սենատը բանաձեւ ընդունեց, որով դիմում է Թուրքիայի կառավարությանը՝ 1915 թ.-ին Օսմանյան կայսրության կողմից հայերի դեմ իրականացված ցեղասպանությունը ճանաչելու պահանջով: Բանաձեւը միաժամանակ հայ եւ թուրք ժողովուրդներին հաշտության կոչ է անում: Երկու օր հետո, մարտի 28-ին, Թուրքիան բողոքեց Բելգիայի կառավարությանը Սենատի ընդունած բանաձեւի առթիվ:

Երկարատեւ պայքարի ընթացքում, որը շարունակվում է մինչեւ այսօր, Միացյալ Նահանգների Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատի հայամետ անդամներին չհաջողվեց հաղթանակի հասնել:

Դեռեւս 1975 թվականին, երբ ողջ հայությունը պատրաստվում էր ապրիլի 24-ին նշել Մեծ եղեռնի 60-ամյակը, ապրիլի 8-ին ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատը բանաձեւ ընդունեց (թիվ 148) 1975 թ. ապրիլի 24-ը «Մարդու կողմից մարդու նկատմամբ անմարդկային վերաբերմունքի հիշատակման ազգային օր» հայտարարելու մասին: Բանաձեւը մերժվեց: 1984 թ. ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատը ընդունեց բանաձեւ (թիվ 247) եւ պահանջեց կառավարությունից 1985 թ. ապրիլի 24-ը հայտարարել «Մարդու կողմից մարդու նկատմամբ անմարդկային վերաբերմունքի հիշատակի ազգային օր»: Այդ նույն տարում ԱՄՆ-ի Սենատ ներկայացվեց թիվ 241 բանաձեւը, որը կոչ էր անում կառավարությանն արտաքին քաղաքականության ծրագրման եւ իրականացման ընթացքում հաշվի առնել Հայոց եղեռնի հիշողությունը: Բանաձեւը քննարկվեց եւ ընդունվեց Սենատի արտաքին գործերի հանձնաժողովի կողմից, սակայն հետագայում կառավարության ճնշման տակ կասեցվեց:

1985 թ. ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատ ներկայացվեց թիվ 192 բանաձեւը, որը պահանջում էր կառավարությունից 1985 թ. ապրիլի 24-ը երկրում հայտարարել որպես «Մարդու կողմից մարդու նկատմամբ անմարդկային վերաբերմունքի հիշատակման օր»: Բանաձեւը քննարկվեց, սակայն մերժվեց ձայների մեծամասնությամբ:

Նույն բովանդակությամբ բանաձեւ (թիվ 102) ներկայացվեց ԱՄՆ-ի Սենատ եւ նույնպես մերժվեց:

1987 թ. ԱՄՆ-ի Սենատ ներկայացվեց թիվ 241 բանաձեւը, որը պահանջում էր կառավարությունից արտաքին քաղաքականության ծրագրման եւ իրականացման ընթացքում հաշվի առնել Հայոց եղեռնի իրականությունը: Սակայն մերժվեց: Նույն բովանդակությամբ բանաձեւ (թիվ 247) ներկայացվեց ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի ներկայացուցիչների պալատ եւ կրկին ձայների մեծամասնությամբ մերժվեց:

1996 թ. մայիսի 15-ին ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչների պալատի միջազգային հարաբերությունների հանձնախմբի նախաձեռնությամբ վերջին քսան տարիների ընթացքում առաջին անգամ Կոնգրեսում տեղի ունեցան լսումներ Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության պատմական փաստի ճանաչման խնդրի շուրջ: Անկասկած այդ խնդրի քննարկումը կարեւոր իրադարձություն է ոչ միայն եղեռնի ճանաչման, այլեւ Հայաստանի եւ Թուրքիայի ներկայիս հարաբերությունների ձեւավորման առումով:

Ամերիկյան Կոնգրեսին ներկայացվեց մի բանաձեւ, որը Թուրքիայում կոչ է անում ճանաչել Հայոց եղեռնը: Այդ բանաձեւը պաշտպանում էին 165 կոնգրեսականներ եւ միջազգային հարաբերությունների հանձնախումբն իր քննարկումների ընթացքում հույժեր էր փայփայում բանաձեւի ընդունման խնդրում:

Սակայն ցավով պետք է նշել, որ նույն օրը, երբ Կոնգրեսի դահլիճներից մեկում փորձագետները կարծիք էին հայտնում ցեղասպանության պատմական իրողության շուրջ, պետական դեպարտամենտի խոսնակ Գլեն Դեւիսը լրագրողներին հայտնեց, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների արտաքին գործերի նախարարությունը հավանություն չի տալիս Կոնգրեսի կողմից եղեռնը ճանաչելու նախաձեռնությանը, քանի որ մի շարք կարեւոր հարցերում կխանգարի Թուրքիայի հետ ԱՄՆ-ի համագործակցությանը, ինչպես նաեւ բացասական ազդեցություն կարող է ունենալ հայ-թուրքական հարաբերությունների հետագա բարելավման վրա:

ԱՄՆ-ի արտաքին գործերի նախարարությունը հայտնում էր, որ ԱՄՆ-ը լիովին ըմբռնում է հայ ժողովրդի կրած տառապանքները, բայց Կոնգրես ներկայացված բանաձեւը համարում է ոչ տեղին եւ հարմար:

Անհրաժեշտ է նշել, որ ամերիկյան կոնգրեսականները հնարավորություն էին ստեղծել տարբեր կարծիքների լսումների համար: Քննարկումները հակասական կարծիքներ բացահայտեցին ցեղասպանությունը ճանաչելու վերաբերյալ:

ԱՄՆ-ում լայն ճանաչում ձեռք բերած պրոֆեսոր Ջասթին Մակքարթին, որը հայտնի է որպես թուրքամետ անձնավորություն, փորձեց կրկին հանձնախմբում հանդես գալ Թուրքիայի պաշտպանությամբ, գտնելով, որ օսմանյան պետությունն իր առջեւ երբեք հայ բնակչությանը բնաջնջելու նպատակ չի դրել: Ջասթին Մակքարթիի «հիմնավորումները» ջերմ պաշտպանություն գտան ընդամենը մեկ կոնգրեսականի՝ Ինդիանա նահանգից հանրապետական Դան Բերթոնի կողմից: Նրանք երկուսով պնդում էին, որ ԱՄՆ-ի իշխանությունները չպետք է զբաղվեն Հայոց եղեռնի հարցով՝ այն թողնելով պատմագետների եւ մասնագետների դաշին:

Հանձնախմբի քննարկումներին ակտիվորեն եւ ճշմարիտ հիմնավորումներով հանդես եկան Ամերիկայի Հայ դատի հանձնախմբի եւ Ամերիկայի հայկական համագումարի ներկայացուցիչները, որոնց հարցադրումները եւ Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ ներկայացված պատմական տվյալները եւ վկայությունները դրականորեն ընդունվեցին Կոնգրեսի արտաքին գործերի հանձնախմբի բոլոր անդամների կողմից, բացառությամբ մեկի՝ կոնգրեսական Դան Բերթոնի:

Չնայած ԱՄՆ-ի Կոնգրեսը օրակարգ չմտցրեց հանձնաժողովի առաջարկությունը, այնուհանդերձ մի բան պարզ էր, որ այն իրենց իսկ կոնգրեսականների կողմից դեռեւս համարվում է խիստ հրատապ հարց, որից նրանք հրաժարվել չեն ցանկանում:

1997 թ. ապրիլի 8-ին ԱՄՆ-ի կոնգրեսականներ Ջորջ Ռադանովիչը եւ Դեյվիդ Բոնիերը Կոնգրեսին ներկայացրեցին օրենսդրական նախագիծ, կոչ անելով հատուկ բանաձեւ ընդունել Հայոց ցեղասպանությունը դատապարտելու մասին:

1997 թ. ապրիլի 22-ին ԱՄՆ-ի Սենատի հայկական համախմբման դահլիճում նշվեց Հայոց մեծ եղեռնի 82-րդ տարեդարձը, որը կազմակերպել էր սենատոր Ջեկ Ռիդի, կոնգրեսականներ Ջոն Նոլենբերգի, Մարտին Նիհընի, Դեյվիդ Բոնիերի եւ Ջորջ Ռադանովիչի մասնակցությամբ ստեղծված հանձնախումբը:

Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման պահանջներով վերջին տարիներին հաճախ են հանդես գալիս ֆրանսիական եւ իտալական մի շարք քաղաքների եւ նահանգների խորհուրդները, որոնց առաջարկությունները, սակայն, Ֆրանսիայի եւ Իտալիայի խորհրդարանային հանձնաժողովների քննարկումից այն կողմ չեն անցնում: Փաստորեն խոշոր տերությունների կառավարությունները շարունակում են հավատարիմ մնալ դեռեւս դարիս 20-ական թվականներին իրենց կողմից որդեգրած քաղաքականությանը, չնայած նրանց համար Հայոց ցեղասպանությունն անառարկելի իրողություն է:

ԼԱՎՐԵՆՏԻ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

«Մենք չենք ոչնչանայ»

Ավետիք Իսահակյանի անտիպ գրառումներից

Իսահակյանի գրական ժառանգության մի հատվածը (ծոցատետրեր, ժամփորդական նոթեր, գրառումներ Հայկական հարցի, հայ ժողովրդի ճակատագրի, ազգերի փոխհարաբերությունների շուրջ) խորհրդային տարիներին փակ է եղել անգամ ուսումնասիրման համար եւ, ցավոք, մինչեւ այսօր արդեն այլ պատճառներով մնում է անտիպ: Մինչդեռ այս անտիպներում է մինչեւ վերջ բացահայտվում Իսահակյան մտածողն ու Իսահակյան քաղաքացին: Բանաստեղծն իր այս գրառումներում երբեմն «վախեցնելու» աստիճան անկեղծ է ու բաց: Հաճախ սրանք ոչ այնքան խոհեր են կամ մտորումներ, որքան ճիչ, բողոք եւ այն էլ իր ժողովրդի վշտից «խենթացող» բանաստեղծի բողոքի ճիչ՝ ուղղված աշխարհին ու մարդկությանը: Անափ է բանաստեղծի վիշտը, անչափ նրա զայրույթը, ցնցող նրա անկեղծությունը: Սակայն, ամենածանր պահերին անգամ նա չի կորցնում իր հույսը եւ հավատով է նայում մեր ժողովրդի ապագային:

ՄԱՐԻՆԵ ՀԱՐՈՅԱՆ
Գրականության եւ արվեստի թանգարանի գիտաշխատող

- Հայկական ջարդերի պատճառով այնքան պեսիմիստ եմ եղել մարդկության նկատմամբ, չեմ ընդունում ազգերի մեջ ոչ մի մարդկայնություն, ազնվություն, գութ, կարեկցություն, անշահասիրություն: Ազգերը, մանավանդ մեծ ազգերը, հափշտակիչ են, եսամոլ, ընչաքաղց, ավազակ, սրիկա...

Ատում եմ մարդկությունը, եւ չարությամբ, դառնությամբ լցված եմ դեպի օտար ազգերը: Հայկական վիշտն իմ մեջ փոխադրվել է նաեւ աշխարհի, տիեզերքի, բնության օրենքների վրա, բնությունը չար է, դաժան, սպանող, լափող, անգութ: Ստեղծել է անթիվ աղետներ, թշվառություններ, ախտեր, ցավեր, հիվանդություններ եւ մահ:

Եւրոպան մի աստված ունի. շահ,
մի կրօն ունի. շահ,
Մի տէր. շահ,
մի սպասելիք. շահ,
մի հաւատ. շահ,
մի հոգս. շահ,
մի չափանիշ. շահ,
մի պատճառ. շահ,
մի նպատակ. շահ,
մի վախ. շահ,
մի թագաւոր. շահ,
մի խօսք. շահ:

- Եւրոպան այդ լուսաւորուած սրիկայ, աւազակ ոճրագործ, աշխարհը կ'ճառէ քրիստոնէութեան անունով եւ ջնջել կուտայ մի հսկական քրիստոնեայ ազգ իր գրպանի համար: Դրախտ պիտի լինի այն օրը, երբ Եւրոպան լողայ արիւնի մէջ, ոչնչանայ այդ Հռոմը, եւ փոքր ազգերը օր ու արեւ տեսնին:

- Ամեն բան կորցնելուց յետո մնում է երազը, մնում է հույսը:

Հայերիս մնացել է միայն երազը:

- Ատոմային ռումբը թաղեց Հայկական հարցը:

Կարսը կործանվեց Նակասակիի հետ:

- Հայ ժողովուրդը Նիոբէի պես քարացել է, այլեւս բան չի զգում: (Ըստ հունական դիցաբանության, Նիոբէն կորցնելով իր երեխաներին, քարացել է վշտից):

- Թուրքը խնդիրը դրել է այսպես. հայը կամ թուրքը, եւ դրա համար էլ ամեն ճիգ եւ միջոց է թափում խսպառ ոչնչացնել հայութեանը, իսկ հայը խնդիրը դրել է այսպես. հայը եւ թուրքը միասին մի երկրի վրա, բայց առանց թուրք բռնակալութեան, այլ դաշնակցաբար:

Մենք ազատութեան, առաջադիմութեան ներկայացուցիչներն ենք, իսկ նրանք՝ բռնութեան, եղեռնի, խավարի, մահի...

ապագան ցույց կը տայ, թէ որ գաղափարն է յաղթողը:

- Թուրքի հետ չենք կարող հաշտուել եւ բարեկամանալ ու համերաշխել, որովհետեւ նա նենգ է, դավաճան, դրուժան: Մենք ապրում ենք սրիկայ, լիրբ, գազան հարեւանների մէջ, եւ պիտի զինուենք երկաթե գաւազանով: Մեզնից մեկ կ'սպանեն, մենք 11 պիտի սպանենք, մեր մի աչքը կհանեն, մենք նրա երկու աչքը...

Այսպիսով կ'հաշվին մեզ հետ վախից կը ծնի եւ տէր. այդպես են զարկում վայրագ գազանները. ուրիշ ոչ մի Աւետարան չկայ նրանց գլխին կարդացուելիք- ոչ Քրիստոսի, ոչ Մարքսի, այլ գաւազանի, բռունցքի, գնդակի, ռումբի...

- Թուրքն այնպիսի ոճիր, եղեռն է գործել հայերի հանդէպ եւ գիտի, որ հայերը ձգտում են վրէժը հանել, դրա համար նա (հիմարներ) համաձայնութեամբ խլեց Կարսը, Սուրմալուն (Բաթումի փոխարէն), որպեսզի Հայաստան չստեղծվի, մեծանա եւ վրէժխնդիր լինի ապագայում, ուզեց Կովկասի հայերին եւ Հայաստանն էլ ջնջել, որ պարտք պահանջող չլինի, լավ գիտե, որ ոչ ռուսը եւ ոչ մի այլ ուժ, բացի հայերից, իրեն օձիքը բռնող չի լինի, եւ չկա:

Այս պիտի հասկանան մերոնք եւ ուժեղացնեն Հայաստանը եւ վնասեն բոլոր այն ուժերը, որ նպաստում են թուրքին:

- Մենք չենք ոչնչանայ,

մենք ստեղծագործ ժողովուրդ ենք, եւ կարդին մեր ստեղծագործութիւնները. Պիտի միշտ երգի անմահ Ջիվանի «Ձմռան օրեր»...

- Մեր ժողովուրդն առաքելութիւն ունի, սակայն դա չի ստացել աստծուց կամ միստիկական ուժերից, այլ դա բխում է իր պատմական էութիւնից:

Նա, որպես ապրած, փորձված, չար ու բարին տեսած, չափած ու ձեւած ժողովուրդ, տառապած դարեր ու հազար տարիներ, պիտի տայ, երբ որ ազատ օրը գայ եւ լեցուն բացվի իր խոսքը, իր լաւագոյնը պիտի արտահայտէ, դրսեւորէ:

Այս իրերի բնական պահանջն է:

Խեղդած ուժը պիտի լույս աշխարհ ելնի, մարմնանայ:

Օ, մեր ժողովուրդը իրեն աւելի լավ կարող է փրկել առանց մեզ, մեր ցնորամիտ, տխմար, սնապարծ մտավորականների, որոնցով վխտում են դաշնակցական եւ հնչակեանների շարքերը այդ արկածախնդիրների, զառանցյալների:

- Կարսը, Անին, Վանը, Մուշը մնացին մեր հետեւը, ոչ, ոչ, նրանք մեր առաջն էին միշտ, եւ մենք ամեն օր, քայլ առ քայլ մոտենում ենք նրանց: Մեր զգացումներով, կուլտուրայի առաջադիմությամբ ուժեղանալով, դիմում ենք դեպի նրանց: Նրանց մեր հետեւ չենք թողել, մեր նպատակի առաջն են նրանք:

- Մենք քաջաբար կռվեցինք արդարության, յառաջադիմութեան, ճշմարտութեան (անընդհ.) համար.

- կռվեցինք դեմոկրատիայի հաղթանակի համար, ոտնահարված ժողովրդի ազատագրման համար.

- եւ այն անխախտելի, հաստատուն եւ արդար հավատն ունենք եւ հույսը, որ վերջապես դարավոր երազած արդարությունը պիտի գայ եւ հալածված, թափառական տնից-տեղից քշված, կողոպտված հայերի համար:

Տպագրվում է բնագրի ուղղագրության պահպանմամբ

digitised by A.R.A.R.@

ԹՂԹԱԾՐԱՐ

Հայաստանում ծխախոտի մաֆիա՞, թե պարզ մրցակցություն առուվաճառքի շուկայում

Վերջին կես տարվա ընթացքում Հայաստանի ծխախոտի շուկայում տեղի են ունենում հետաքրքիր զարգացումներ, որ մասամբ կապված են նաեւ «Գրանդ Տոբակո» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկության ի հայտ գալու հետ: Աշխարհում ամենաշահութաբեր բիզնեսի միջոցներից մեկը սիգարետների արտադրությունն ու վաճառքն է, եւ բնական է, որ Հայաստանի շուկայում եւս տեղի է ունենում ուժերի որոշակի վերադասավորություն: Սակայն ակնհայտ իրողություն է, որ տեղական սիգարետները «մերն ուրիշ է» հայտնի կարգախոսով քայլ առ քայլ գրավում են տեղական շուկան:

Ովքե՞ր են Հայաստանի ծխախոտի շուկայում «եղանակ ստեղծողները»

Հայաստանի ծխախոտի շուկայում, չնայած փոքրությանը, տարեկան սպառվում է մոտ 5-6 մլրդ սիգարետ: Ըստ հավաստի աղբյուրների, Հայաստանում ծխախոտի գների կարգավորողները կամ, ինչպես ասում են, «եղանակ ստեղծողները» երեք խոշոր իրավաբանական անձինք են՝ համաշխարհային «Philip Morris» ֆիրմայի «Black and White» դիլեր-ընկերությունը, հայաստանյան ներկայացուցչությունն ու Հայաստանի շուկայում ընդամենը 8 ամսվա պատմություն ունեցող, բայց արդեն շուկայի մոտ 40 տոկոսը գրաված «Գրանդ Տոբակո» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկությունը: Ըստ մաքսային վարչության տվյալների անցյալ տարի Հայաստան է ներմուծվել մոտ 100 մլն տուփ սիգարետ՝ մոտ 8 մլրդ դրամի արժողության, որից՝ մոտ 6 մլրդ 668 մլն դրամը իրավաբանական անձանց կողմից, իսկ մոտ 1 մլրդ 413 մլն-ը՝ ֆիզիկական անձանց կամ այսպես կոչված «ճամպրուկային առեւտրականների» կողմից: Հայաստանի շուկայում վաճառվող սիգարետները ներմուծվում են հիմնականում Բուլղարիայից (մոտ 23 մլն տուփ), Թուրքիայից (մոտ 19 մլն) եւ Իրանից (մոտ 10 մլն): Մեծ քանակությամբ սիգարետներ են ներմուծվում նաեւ Մեծ Բրիտանիայից, Ֆրանսիայից, Վրաստանից (որպես տարանցիկ երկիր) եւ ԱՄՆ-ից (մոտ 4 մլն տուփ): Նույն աղբյուրի համաձայն, այս տարվա առաջին եռամսյակում արդեն ներմուծվել է մոտ 35 մլն 230 հազ. տուփ սիգարետ: Պարզվում է, որ Հայաստանից նաեւ արտահանվել է սիգարետ՝ մոտ 200 հազ. տուփ: Մասնագետների եւ շուկայի ինֆորմացիային տիրապետողների կարծիքով, Հայաստանի ծխախոտի շուկան աստիճանաբար կարգավորվում է: Ինչպես հայտնի է, 1997 թ.-ին ՀՀ մաքսային վարչության կողմից մտցված ակցիզի հետ կապված «ամիտաժից» տեղի ունեցավ գների որոշակի բարձրացում, որը սակայն սկսվեց կարգավորվել արդեն տարեվերջին: Այս տարվա սկզբին արդեն նկատվում է գների որոշակի կայունացում: Ներկայումս մաքսային վարչության կողմից հաստատված վճարների համաձայն, ներմուծողից յուրաքանչյուր 1000 գլանակ կամ 50 տուփ ֆիլտրով սիգարետների համար գանձվում է 2,5 դոլար, իսկ առանց ֆիլտրի՝ 1,5 դոլար: Հաստատված վճարն ինչ-որ չափով հեշտացրեց գանձման մեխանիզմները, թեեւ ներմուծողները դեռեւս ունեն գանձման չափերի մեխանիզմների հետ կապված դժգոհություններ: Կոպիտ հաշվարկների համաձայն, վճարների, տրանսպորտային ծախսերի եւ հարկումների արդյունքում ներմուծվող ապրանքի գինն ավելանում է մոտ 26 դրամով: Ընդհանուր առմամբ սիգարետի բիզնեսը շարունակում է մնալ եկամտաբեր:

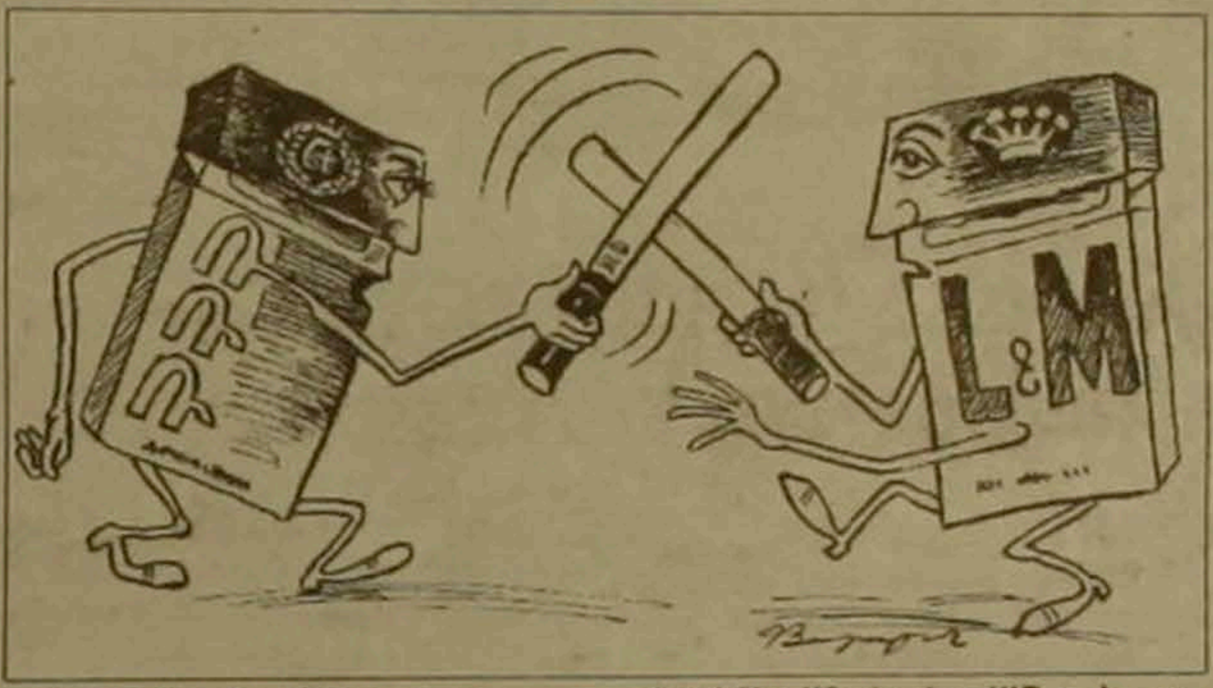

«Ասա ինչ ես ծխում, կասեմ ով ես դու»

Վիճակագրական տվյալների համաձայն, Հայաստանում ամենամեծ համարում ունեցող սիգարետներն են «Marlboro»-ն, «LM»-ը, «Rothmans»-ը («Davidoff» եւ այլ էլիտար համարվող սիգարետներն առայժմ այնքան էլ տարածում չունեն մեզ մոտ), ինչպես օրինակ՝ արտասահմանյան ավտոմեքենաների մեջ՝ «Mercedes»-ն ու «BMW»-ն: Սիգարետի ու ավտոմեքենայի ֆիրմայով Հայաստանում կարելի է որոշել մարդու ապահովվածության աստիճանը: Սակայն, ինչպես հայտնի է, ապահովվածների թիվը չի գերազանցում Հայաստանի ողջ բնակչության 10 տոկոսը: Մնացած 90 տոկոսը գերադասում է համեմատաբար էժան արտասահմանյան սիգարետներ, որոնց մեջ էժանագինները, մասնավորապես, հատկապես վերջին շրջանում հեռուստատեսությամբ գովազդվող «Freedom», «Buiseness Class», ինչպես նաեւ «Brilliant» եւ «Dream» սիգարետներն են: Ինչպես հայտնի է, վերջերս մամուլի էջերում այս սիգարետների շուրջ (դրանք սիգարետի առուվաճառքով զբաղվողներն անվանում են «ճ» խմբի սիգարետներ) բավականին մեծ աղմուկ բարձրացավ, որին ինչ-որ չափով նպաստեց «Գրանդ Տոբակո»-ի նախագահ Հրանտ Վարդանյանի այն հայտարարությունը, թե այդ էժանագին սիգարետներն ունեն կասկածելի ծագում եւ որակական խիստ ցածր հատկանիշներ (դրան անդրադարձել էր նաեւ «Ազգ»-ը), որը սակայն քննադատության ենթարկվեց այն տեսանկյունից, թե չպետք է որեւէ ֆիրմայի հակագովազդի հաշվին գովազդել սեփական արտադրանքը: «Գրանդ Տոբակո»-ի նախագահը, երբ այս մտահոգությամբ դիմեցինք նրան, չփորձեց հերքել իր հայտարարությունը, նա դարձյալ այն համոզման էր, որ վերոհիշյալ էժանագին արտասահմանյան սիգարետներն ունեն ոչ թե ամերիկյան ծագում, ինչպես ներկայացվում է, այլ դրանք արտադրվում են Բուլղարիայում ցածրորակ հումքով ու կասկածելի տեխնոլոգիայով: Իսկ «Գրանդ Տոբակո»-ի կոմերցիոն տնօրեն Արմինե Հովհաննիսյանի խոսքերով, իրենց ընկերությունը զբաղված է ոչ թե հակագովազդով, այլ իրենց մասնագիտական պարտքն են համարում տեղեկացնել եւ լուսաբանել ծխախոտների որակի ու արտադրության հետ կապված որոշ մասնագիտական նրբություններ, որոնցից անտեղյակ է ծխախոտի շուկայի բազմազանության մեջ խճճված գնորդը: Վերոհիշյալ «ճ» խմբի սիգարետների որակի մասին մեր հարցադրմանը այդ սիգարետները ներկրող «Black and White»-ի գրասենյակում, որի տնօրենը զգուշորեն խուսափեց ներկայանալ, հայտնեցին, որ այդ սիգարետների գործ գներով նրանց որակի մասին դատողություններ անելը սխալ է, ինչ վերաբերում է իրենց գործունեությանը, ապա այդ սիգարետներից բացի, Հայաստան են ներկրում «Rothmans», «Kent», 30-ից ավելի տեսակներ Անգլիայից, ԱՄՆ-ց եւ այլ երկրներից:

Ծխախոտի շուկայում տեղի ունեցող մրցակցությունը պետք է լիովին նորմալ ընդունել, սակայն մի բան պարզ է՝ տեղական արտադրանքի զարգացման համար պետք է ստեղծվեն համեմատաբար ավելի լավ պայմաններ: Մասնավորապես, տեղական «Գրանդ Տոբակո»-ի ձեռնարկության սիգարետները վերջին մի քանի ամսում արդեն ունեն իրենց հաստատուն տեղը շուկայում:

«Մերն ուրիշ է», ասում են «Գրանդ Տոբակո»-ում եւ ապացուցում այդ խոսքերի ճշմարտացիությունը

«Գրանդ Տոբակո»-ի հեռագա ռազմավարությունը պետք է լինի Հայաստանի շուկայի մոտ 70-80 տոկոսի գրավումը եւ ծխախոտագործության զարգացումը», մեր զրույցի ընթացքում ասաց «Գրանդ Տոբակո»-ի նախագահ Հրանտ Վարդանյանը՝ մոխրամանի մեջ հանգցնելով իր իսկ ձեռնարկության արտադրած «Էրեբունի»-ի հերթական գլանակը: Հրանտ Վարդանյանի խոսքերով, հայկական սիգարետներն ունեն բավականին բարձր որակ, եւ պետք է աստիճանաբար գրավեն տեղական շուկան: Դրա համար անհրաժեշտ է կառավարության ճիշտ հարկային քաղաքականությունը տեղական արտադրությունը խթանելու համար, ներմուծվող եւ տեղական ապրանքների նկատմամբ պետք է վարվի տարբերակված քաղաքականություն: Օրինակ ԱՄՆ-ում, ներմուծվող եւ տեղական արտադրանքների հաստատված վճարների տարբերությունը կազմում է մոտ 300 տոկոս: «Գրանդ Տոբակո»-ն ստեղծվել է 1997 թ.-ի ամռանը՝ «Հայծխախոտի» մի մասի բազայի վրա եւ կանադական «Grand Tobacco Incorporation» կանադական ընկերության ներդրումներով: Կանադական կողմի փայաբաժինը կազմում է 34 տոկոս, իսկ հայկական կողմի 33-ական տոկոսները բաժանվում են «ՌՈՌ» եւ «Սամսուն» ՍՊԸ-ների միջեւ: Մինչեւ այժմ կանադական կողմից կատարվել են մոտ 3,2 մլն դոլարի ներդրումներ: Ներկայումս ձեռնարկությունում արտադրվում է 18 տեսակի սիգարետ, որոնց տեսականին մինչեւ տարեվերջ նախատեսված է հասցնել մինչեւ 25-ի: Շուկայում ամենաշատ վաճառվող սիգարետներն են «Էրեբունի»-ն, «Գառնի»-ն եւ «Ախթամար»-ը: Նախատեսված է արտադրել բարձր որակի «GT» տեսակի սիգարետ, որը մոտավորապես կարելի է համեմատել ֆրանսիական «Cartier» տիպի սիգարետի հետ: «GT»-ն կմտնի այսպես կոչված էլիտար սիգարետների շարքը: Նախատեսված է ընդարձակել նաեւ «բանվորական» սիգարետների («Ջիբուխ», «Պրիմա») տեսականին, արտադրել նաեւ «Պոլյուս» կոչված առանց ֆիլտրի սիգարետ: Ներկայումս գործարանն աշխատում է նվազագույն գներով: Ձեռնարկության եկամտաբերությունն առայժմ կազմում է մոտ 30 տոկոս: Ըստ Հ. Վարդանյանի, ձեռնարկությունն ունի բոլոր հնարավորությունները, մեծացնելով արտադրանքի ծավալն ու որակը՝ արտադրանքի մի մասը նաեւ արտահանել: Արդեն իսկ Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի մի քանի քաղաքներ են ուղարկվել փորձնական խմբաքանակներ եւ լավ իրացվելու դեպքում կսկսվի հայկական սիգարետների արտահանումը մերձավոր արտասահման, իսկ հետո նաեւ՝ հեռավոր: Ձեռնարկությունում ներկայումս աշխատում է մոտ 500 մարդ, միջին աշխատավարձը կազմում է մոտ 45 հազ. դրամ: Սակայն, ծրագրերի հաջողության դեպքում, Հ. Վարդանյանի հավաստմամբ, աշխատատեղերի թիվը մինչեւ տարեվերջ կարելի է հասցնել մոտ 800-ի: Ըստ Հ. Վարդանյանի, կա մի կարեւոր խնդիր, որի լուծմամբ հնարավոր կլինի ոչ միայն զարգացնել «Գրանդ Տոբակո»-ի արտադրությունը, այլեւ Հայաստանի գյուղատնտեսության կարեւոր ճյուղերից մեկը՝ ծխախոտագործությունը: Ներկայումս ձեռնարկությունն աշխատում է 100 տոկոսով ներկրվող հումքով, երբ թութունի մոտ 80 տոկոսը կարելի է արտադրել Հայաստանում: «Գրանդ Տոբակո»-ն սկսել է Հայաստանում ծխախոտագործության զարգացման բիզնես-ծրագրի իրագործումը, որին օժանդակում է նաեւ բելգիական «Missirian» ֆիրման: Այդ ծրագրով նախատեսվում է գյուղացիական տնտեսությունների հետ պայմանագրերի կնքման եւ կանխավճարների վճարման ճանապարհով խթանել Հայաստանի տարբեր շրջաններում ծխախոտի ցանքատարածությունների ավելացմանը: Արդեն 49 տնտեսությունների հետ կնքվել են պայմանագրեր, ըստ որոնց այս տարի կմթերվի մոտ 1000 տոննա ծխախոտ: Նախատեսված է մինչեւ տարեվերջ այդ թիվը հասցնել մոտ 2 հազար տոննայի:

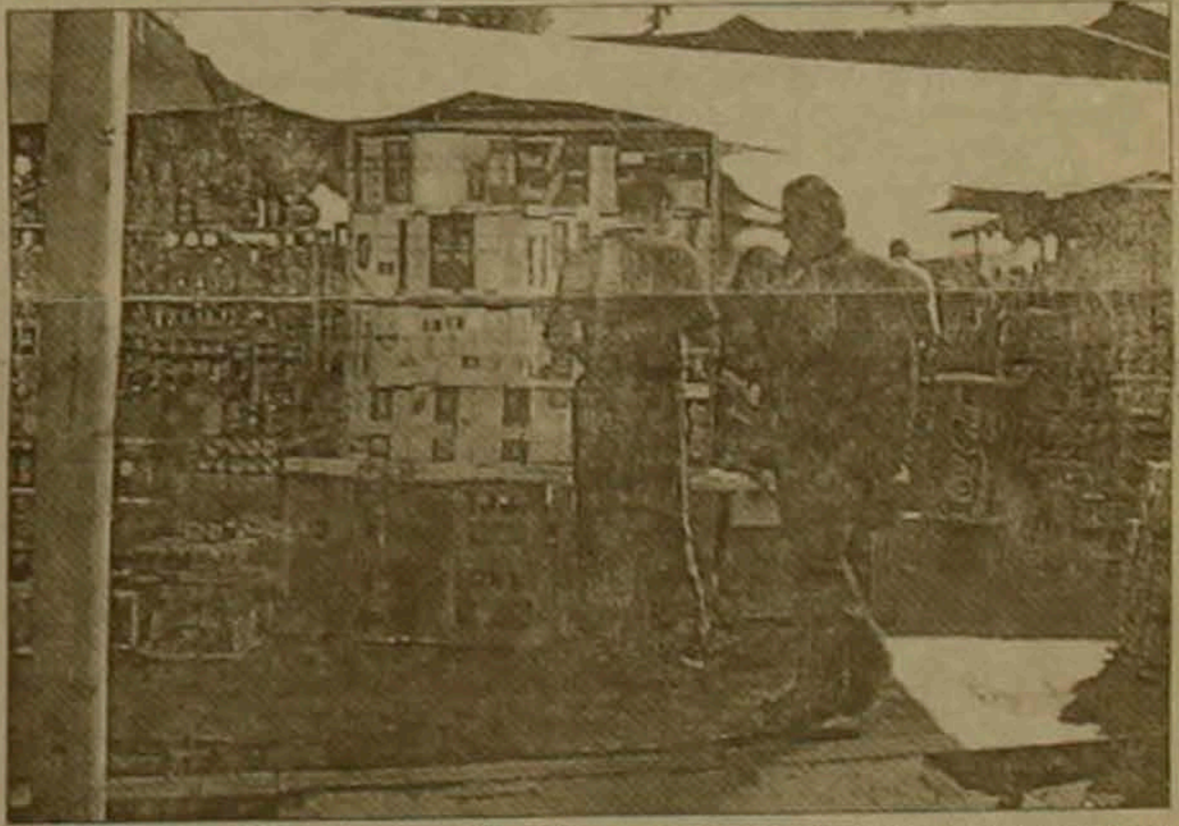

Հայաստանում ծխախոտագործությունը հոգեվարքի մեջ է

Հայաստանում գյուղատնտեսության բարձր շահութաբեր ճյուղի՝ ծխախոտագործության վերականգնման մասին «Գրանդ Տոբակո»-ի ծրագրերի հետ լիովին համաձայնեցին նաեւ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունում: Ըստ բուսաբուծության վարչության պետի տեղակալ Վյաչեսլավ Նազարյանի ներկայացրած տվյալների, Հայաստանը ժամանակին տվել է նախկին ԽՍՀՄ-ի ծխախոտի արտադրության 8-10 տոկոսը: Այն եղել է բարձր շահութաբեր ճյուղ, գյուղատնտեսության մշակաբույսերի կառուցվածքում ծխախոտը, զբաղեցնելով փոքր տեսակարար կշիռ՝ ընդամենը 1,6 տոկոս, տվել է դաշտավարության համախառն արտադրանքի շուրջ 20 եւ ապրանքային արտադրանքի մոտ 35 տոկոսը: 1975-85 թթ. հանրապետությունում ծխախոտի հումքի տարեկան արտադրությունը կազմում էր 14-18 հազ. տոննա: Սակայն 90-ական թվականներից սկսվեց այս ճյուղի հոգեվարքը: Եթե, օրինակ, 1998 թ.-ին ծխախոտի ցանքատարածությունները կազմում էին մոտ 7 հազ. հա, ապա անցյալ տարի՝ ընդամենը 38 հա (ըստ նախարարության օպերատիվ տվյալների): Այսօր ծխախոտագործությունը հայտնվել է խղճուկ վիճակում, Հայաստանի ավանդաբար ծխախոտագործությամբ զբաղված շրջաններում մոռացել են նրա մշակության մասին, պատվերներ չունենալու պատճառով գրեթե քայքայված վիճակում է Աբովյանի ծխախոտի փորձարարական կայանը: Սակայն ծխախոտագործության զարգացման հույսը դեռ չի կորել եւ հիմքեր կան ենթադրելու, որ գյուղատնտեսական այս կարեւոր ճյուղը կվերակենդանանա: «Գրանդ Տոբակո»-ի հաշվարկներով, վերոհիշյալ բիզնես-ծրագրի իրագործման արդյունքում կստեղծվեն մոտ 15 հազ. նոր աշխատատեղեր: Եզրակացությունը մեկն է՝ Հայաստանում ծխախոտագործությունն ու արտադրությունն ունեն մեծ հեռանկարներ, շուկան կարիք ունի հայկական սիգարետների, հայկական ձեռնարկությունը տեղական հումքի, իսկ գյուղացին ու արտադրողը՝ ճիշտ պետական տնտեսական քաղաքականության եւ հովանավորության:

Հ. Գ. Ինչ վերաբերում է վերջերս «Առավոտ» թերթում տպված «Գրանդ Տոբակո»-ի ախորժակը եւ ծխախոտի դառը ծուխը» վերտառությամբ հոդվածին, որտեղ հայ-կանադական ձեռնարկությունը քննադատվում էր ծխախոտի մեկ տոննայի համար ցածր գներ սահմանելու եւ գյուղացիներին «շահագործելու» մեջ, Հրանտ Վարդանյանը բառացիորեն նշեց. «Դրանք հերյուրանքներ են, հոդվածը գրված է չհիմնավորված փաստարկների, սխալ ենթադրությունների հիման վրա եւ ամենայն հավանականությամբ պատվիրված է»: Իսկ պատվիրատուները, ըստ «Գրանդ Տոբակո»-ի տնօրենի, այն տնտեսական ուժերն են, որոնք ամեն կերպ փորձում են խանգարել իրենց գործունեությունը: Նրա խոսքերով, այդ «մութ» ուժերը ինչպես չկարողացան խանգարել ձեռնարկության արտադրության կազմակերպման առաջին փուլը, այնպես էլ չեն կարող խանգարել ծխախոտագործության զարգացման երկրորդ փուլը: Թե ինչ ուժեր կան ծխախոտի շուկայում, ինչպիսի պայքար է գնում նրանց միջեւ, եւ ով ում դեմ է պայքարում, մենք չենք կարող բացահայտ ենթադրություններ անել: Բայց մի բան պարզ է, շուկան մնում է շուկա իր «դաժան» օրենքներով, մրցակցությամբ ու «խաղերով»: Այդ պատճառով «Գրանդ Տոբակո»-ի հաղթարշավը եւ սիգարետ ներմուծողների «զուսպ» անհանգստությունը պետք է բնական եւ նորմալ համարել: Ժամանակ է պետք, որ շուկայում աստիճանաբար ամեն ինչ իր տեղն ընկնի:

ԳԱՅԱՆԵ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ազգայնական գաղափարախոսության շուրջ հրատարակությունները տարեսկզբից հաջորդում են մեկը մյուսին: Ալ. Վարպետյանի «Արիականք» հատորին հետեւել էր «Ազգայնական» ակումբի «Ազգայնական միտք» մատենաշարի առաջին հատորը, որն ընդգրկում է Գ. Նժդեհի երեք աշխատությունները: «Ազգի» նախկին, իսկ ներկայիս «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի աշխատակից Գագիկ Մարտոյանի «Մենք Արեգի որդիներն ենք» գրքույկին հաջորդեց մի նոր հրատարակություն՝ «Ազգայնական միտք» մատենաշարի երկրորդ հատորը: Այն այս դարի երկրորդ քառորդի ազգայնական շարժման գործիչ Հայկ Ասատրյանի հոդվածների ընտրանին է՝ «Արթնացի՛ր, հա՛յ մարդ» պերճախոս խորագրով:

Հայկ Ասատրյանը եղել է Գարեգին Նժդեհի նախաձեռնած Ցեղակրոն եւ Տարոնական շարժումների մեծագույն դեմքերից եւ ազգայնական գաղափարախոսության հիմնասյուներից մեկը: Փիլիսոփայության դոկտոր Հ. Ասատրյանը իր կյանքը նվիրել է հայկական ցեղային շարժման գաղափարախոսության հիմնավորմանը: 1932–1944 թթ.-ներին խմբագրել է «Խռովք», «Ցեղ եւ հայրենիք», «Տարոնի արծիւ» եւ «Ռազմիկ» պարբերաթերթերը Սոֆիայում: Հեղինակն է «Հայաստան-Արիական նախադիրք Առաջաւոր Ասիայում» գրքի եւ «Ցեղանենք շեյթանը» ու «Մտածումներ հայկական ճգնաժամի, հայ յեղափոխութեան եւ մայիս 28-ի մասին» գրքույկների: 1944 թ. ձերբակալվել է խորհրդային մարմինների կողմից Սոֆիայում, դատվել ու բանտարկվել Ռուսաստանի ճամբարներում: 1955 թ., ծանր հիվանդ վիճակում, ազատ արձակվել է, վերադարձել Սոֆիա, ուր եւ մահացել է հաջորդ տարվա հունվարին՝ սրտի կաթվածից, «Ա՜խ, Հայաստան» բացականչելով:

Հայկ Ասատրյանի գաղափարական բարձրարժեք ժառանգությունը մինչեւ օրս պատշաճ ուշադրության չի արժանացել ո՛չ Հայաստանում եւ ո՛չ էլ սփյուռքում: Ահա այս բացը գոցելու է կոչված այս հատորը:

144 էջանոց հրատարակությունը սկսվում է հեղինակի կենսագրության համառոտ ակնարկով, որը գրել է Մուշեղ Լալայանը: Հաջորդում են Հ. Ասատրյանի «Խռովք», «Ցեղ եւ հայրենիք» ու «Տարոնի արծիւ» պարբերականներում լույս տեսած 23 հոդվածներ, ինչպես եւ «Հայաստան-Արիական Նախադիրք Առաջավոր Ասիայում» գրքից մի հատված ու Նժդեհի երկու գրքերի առաջաբանները, որոնք գրել է Հայկ Ասատրյանը: Նրանցում հեղինակը ընթերցողին ներկայանում է որպես իր ազգի ողբերգությունը խորապես ապրող ու գիտակցող հայ մարդ, որը տառապում է իր ազգի ու հայրենիքի ճակատագրով: Ինչպես Նժդեհի, այնպես էլ Հայկ Ասատրյանի համար ելքը մե՛կն է միայն. «Դա՛րձ դեպի ցեղի ոգին»:

Հայկ Ասատրյանի գաղափարախոսության աշխարհայացքը կամապաշտությունն է (վոլյունտարիզմը): Հայության ձախողանքների պատճառը փնտրելով մեր մեջ, նա հայոց ողբերգությունը պայմանավորում է «ազգայնականի եւ աշխարհաքաղաքացիականի աններդաշնակութեամբ եւ հակամարտութեամբ»:

Ախտորոշելով հիվանդությունը, հեղինակը հայտարարում է եւ բուժմիջոցը՝ հայկական ցեղային ոգու վերազարթոնքը, այսինքն՝ հայաշարժը, քանի որ «Ցե՛ղը միայն կարող է փոխել պատմութեան ընթացքը»: Ասատրյանի համար, գերագույն եւ հավիտենական արժեքներ են ցեղը եւ հայրենիքը, որոնք անխզելիորեն ոչ միայն կապված են իրարու, այլեւ՝ միաձուլված են. «Ցեղի յաւիտենական խնդիրը հայրենիքն է», հետեւաբար, «Ցեղի առաջին հրամայականն է՝ հայրենասիրութիւն»: Նժդեհի նման, Հ. Ասատրյան հայ անհատի կամքը ստորադասում է ցեղի կամքին, առաջինը հռչակում երկրորդի բաղկացուցիչ մաս, իսկ «իր խորքին մէջ, ցեղը [illegible] արտայայտութիւն է»: Ցեղի կամքով ու տեսիլքով ներծծված ազգայնական գաղափարախոսությանը հեղինակը հակադրում է «Հայաստանի կործանման բուն պատճառներից» աշխարհաքաղաքացիությունը, նյութապաշտությունը, ներկայապաշտությունը, «ռեալիզմը»: Մերժելով հայությանը դասակարգերի բաժանելու երեւույթը, նա հայության թշնամի է հռչակում «ռեալիստը, կրաւորականը, անտարբերը, ...շահամոլը, խորամանկը, վախկոտը, հաշւետեսը եւ դաւաճանը»: Այսօր սակա՞ւ են նրանք, որոնք ոչ միայն ցեղի (իմա՛ ազգի,-Գ. Յ.) կանչից են սարսափում, այլեւ «ցեղ» բառից. ինչպիսի՜ համանմանություն Հայաստանի վերջին տարիների «հերոսների»՝ աշոտբլեյանների, արասահակյանների, մի խոսքով՝ նախկին «գվարդիայի» հետ...

Հետաքրքրական են նաեւ հեղինակի խորհրդածությունները հայկական բարձրավանդակի բնության եւ հայի խառնվածքի հիմնական գծերի փոխկապակցության մասին:

Համանմանություն կա ոչ միայն Նժդեհի ու Ասատրյանի խորհրդածությունների, այլեւ գրելաոճերի միջեւ. երկուսն էլ նախընտրում են զանգվածներին առավել հասկանալի գրելաձեւը՝ վճռակը (աֆորիզմ):

Հայկ Ասատրյանի «Արթնացի՛ր, հա՛յ մարդ» ընտրանին կարեւորվում է նաեւ դրանով, որ այնտեղ ընթերցողը կգտնի արցախյան հայաշարժի ու նրան հաջորդած ազգային արժեքների համատարած արժեզրկման ու քանդման ներկայի պայմաններում իրեն հուզող հարցերի ոչ միայն պատասխանը, այլեւ մեր համազգային նպատակների հստակ սահմանումը եւ դրանց տանող ուղին:

«Ցեղը քնած մնաց եւ Հայկական բարձրավանդակը դարձաւ թշնամու տուն»:

«Արթնացի՛ր, Հայաստա՛ն»: Գիտե՞ս ինչպե՞ս է արթնանում խայթուած հպարտութիւնը, ինչպե՞ս յանկարծօրէն մոխիրի տակից բորբոքւում է կրակը:

Կորա՞ծ է այլեւս Հայկական դատը. աշխարհը կարող է ասել՝ այո:

Բայց մենք կ'ասենք - Հա՛յ, տո՛ւր գերորէն արթնացած մի սերունդ, զարկող ու զարկելով ստեղծագործող մի սերունդ եւ պատմութիւնը քեզ պիտի [illegible] «յաղթում է ո՛չ թէ նա, ո՛վ փաստերի եւ նրանց հետեւանքների մասին է մտածում, այլ նա, ո՛վ գործում է եւ եզրակացութիւնը թողնում պատմութեան»: Մի՞թե այսպես չեղավ արցախյան մերօրյա ազատամարտում:

Հայկ Ասատրյանի այս ընտրանին գաղափարախոսական կարեւոր ձեռնարկ է հայոց բանակը, հայ երիտասարդությանը, մասնավորաբար ուսանողությանը ազգային գաղափարախոսությամբ թրծելու համազգային նշանակության գործում:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

«Արթնացի՛ր, հայ մարդ»

Ազգայնական գաղափարախոսությունը լայն հրապարակ է դուրս գալիս

ԲԵՄ

Առանձին կատարումներով եւ զուգանվագով հանդես եկան երիտասարդ դաշնակահարուհիները

Երգեհոնային, դաշնամուրային եւ դաշնամուրային դուետի համերգը, որը տեղի ունեցավ Երեւանի կամերային երաժշտության տանը, ուներ տարբեր ժամանակաշրջաններն ընդգրկող, հագեցած երաժշտական ծրագիր: Կատարողները երկուսն էին՝ երիտասարդ դաշնակահարներ, արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերությանն առընթեր միջազգային երիտասարդական ակումբի համանախագահներ Սվետլանա Ավետիսյանը եւ Անի Եղիազարյանը, որոնք հանդես եկան ինչպես առանձին, այնպես էլ զուգանվագով: Երգեհոնային ստեղծագործությունները ներկայացրեց Սվետլանա Ավետիսյանը: Դաշնամուրային գործերը կատարեց Անի Եղիազարյանը: Այնուհետեւ երաժիշտները հանդես եկան դաշնամուրային «Կոնցերտինո» դուետով:

Հնչեցին Բուխտեհուդեի, Մոցարտի, Բրամսի, Ֆրանկի, Ռեգերի, Պուլենկի, Լեկուոնեի, Կոմիտասի, Ալեքսանդր Սպենդիարյանի ստեղծագործություններից:

Ուրախությամբ կարող ենք ասել, որ դաշնամուրային դուետի (որն այժմ «Կոնցերտինո» անունն է կրում) ելույթները կայուն բնույթ են կրում: Դրա վկայությունն էր դաշնակահարներ Սվետլանա Ավետիսյանի եւ Անի Եղիազարյանի հերթական համերգը: Համերգից-համերգ ակնհայտ է նրանց ստեղծագործական աճը, որն արտահայտվում է ոչ միայն կատարողական առաջընթացի, այլեւ բազմաբնույթ ծրագրի ընտրության հարցում:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Պարոն «Կռունկ»-ը

Կալիֆոռնիայում ստեղծված համակարգչային նոր ծրագիր

Հայաստանի եւ հայերի մասին ամենաշատ, ամենաուղղակի եւ այսօր արդեն անհրաժեշտ ինֆորմացիայի աղբյուրը կոմպյուտերային մկնիկն է, շնորհիվ Հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանի համակարգչային ծրագրավորող Ասպետ Պետրոսյանի եւ նրա կազմած Ինտերնետի ծրագրի:

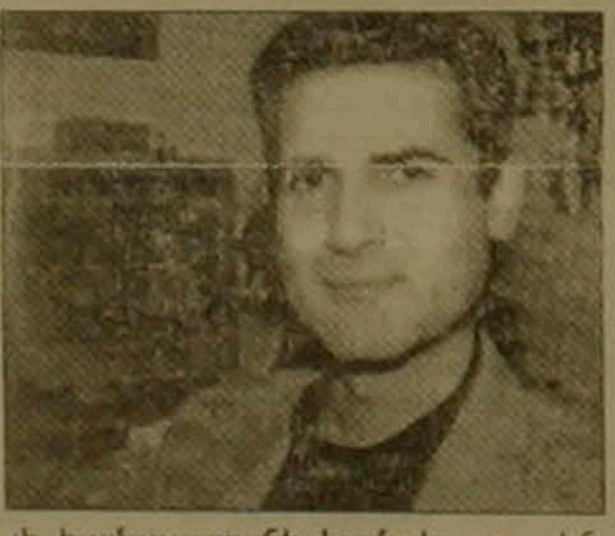

Ասպետ Պետրոսյանն ավարտել է Հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանի ռեժիսուրայի բաժինը եւ բեղմնավոր սցենարիստ է, «Կռունկ եւ Հայաստան» e-mail-ը նրա աշխատանքն է:

«Կռունկը» մոտեցնում է իրարից հեռու գտնվող վայրերը, թաքցնում վտանգավոր կամ վիրավորող ինֆորմացիան, միաժամանակ ապահովելով առողջ կամ անտիպ ինֆորմացիայի տարածումը: «Կռունկը» շատ արագ ընտրում է յուրաքանչյուր համակարգչին ուղղված նյութերը, որոնք նրա խնդրանքով գրում են իր թղթակիցները, նաեւ լրատվական գործակալությունների տարածած նյութերը ստեղծում են իսկայական ինֆորմացիոն բանկ: «Կռունկի» [illegible] 2000 [illegible] տիպի նշանակալից կազմակերպություններ, ինչպիսիք են Միացյալ Նահանգների պետդեպարտամենտը, Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարությունը, Համաշխարհային բանկը եւ Միջազգային արժութային հիմնադրամը: «Հայաստանի» նյութերը հայերի եւ Հայաստանի մասին ոչ միշտ են բարեկամական տոներով գրված: Չնայած Պետրոսյանը ստիպված է մանրակրկիտ, ժամանակ պահանջող բացատրություններ տալ ինֆորմացիոն նյութերի վերաբերյալ, նա երբեք ֆինանսական պարգեւատրում չի պահանջել իր ջանքերի համար: Իրականում նա անդրդվելի է իր որոշման մեջ ոչ մի գումար չընդունել, քանի որ համոզված է, թե ինֆորմացիան պիտի տարածվի անվճար:

AIM ամսագրից թարգմանեց Ռ. ԱԶԻԶՅԱՆԸ

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԱՌՕՐՅԱՆ

Գրողի եւ երիտասարդության երկխոսությունը

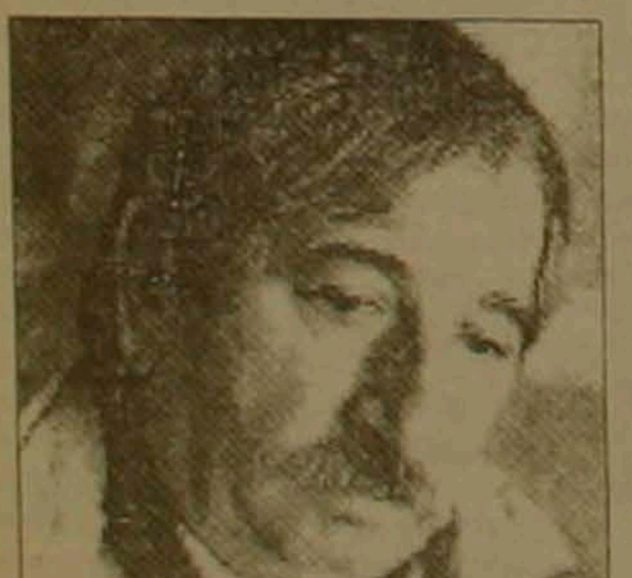

Նորայր Ադալյանի «Դավայաբաղ» նոր վեպը հետաքրքրությամբ է ընթերցվում հատկապես երիտասարդության կողմից, որն այնտեղ հանդիպում է իրեն հուզող շատ հարցերի, խորհում դրանց շուրջ, փորձում իրեն գտնել վիպական տարածքում, հասնել ինքնաճանաչման, հասկանալ գրողին եւ նրա ստեղծած կերպարների փոխհարաբերությունները, որոնք մեր գրականության համար անսովոր են տղամարդու եւ կնոջ փակ կյանքի, նրանց ներանձնական հուզաշխարհի նկարագրություններով: Բայց՝ ոչ միայն այդ: Վեպը պատկերում է դեռեւս «չծերացած», այսօր բուռն ընթացք ապրող իրականությունը, որտեղ ավելի շատ մութ հարցեր կան, քան որոշակի պատասխաններ:

«Դավայաբաղ» վեպը, որը հրատարակել է մշակույթի հայկական ֆոնդը, իսկույն ուշադրության արժանացավ գրական շրջանակներում, քննարկվեց Հայաստանի ժուռնալիստների ու գրողների միություններում, նրան անդրադարձավ հայրենի եւ սփյուռքահայ մամուլը: Թեեւ կարծիքները միանշանակ չեն, ինչպես ամեն իսկական գրական ստեղծագործության վերաբերյալ, սակայն մի կարեւոր հանգամանք շատերն են նշում՝ հրապարակի վրա է ժամանակակից մարդու եւ նրա կյանքի մասին էական դիտարկումներով եւ ընդհանրացումներով մի գիրք, որը դեռ երկար պիտի ընթերցվի եւ վերլուծվի:

Օրերս վեպն արժանացավ նաեւ Երեւանի «Գալիք» համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի ուսանողների ուշադրությանը, որոնք մանրամասն կարդալով այն, գրողին հրավիրել էին իրենց մոտ՝ կարծիք հայտնելու, միասնաբար խորհրդածելու ժամանակակից կյանքի հրատապ խնդիրների շուրջ: Նրանք եւ քննարկմանը ներկա դասախոսները հանդես բերեցին մեծ հետաքրքրություն՝ հեղինակին բազմաթիվ հարցեր տալով վեպի ստեղծագործական պատմության, հերոսների նախատիպերի, գրականության ու կյանքի փոխհարաբերության, կին եւ տղամարդ առեղծվածի, սիրո անկրկնելի էության մասին: Այն հարցին, թե ինչո՞ւ վեպում շատ խնդիրներ պատասխան չունեն, Նորայր Ադալյանը պատասխանեց. «Ես գիտեմ այդ բոլոր խնդիրների պատասխանները, սակայն, վաղուց ի վեր, նախանձել եմ իմ կարծիքն ընթերցողին թելադրելու գրական տարածված գայթակղությունից: Ես հարցեր եմ տալիս, իսկ պատասխանները թող որոնեն ընթերցողները, ես ուզում եմ նրանց ազատ ու անկախ տեսնել, թող ամեն մեկը որոնի իր ճշմարտությունը, կարծում եմ՝ դա գրականության եւ ընթերցողի բարեկամության լավագույն դրսեւորումն է»:

Հանդիպման վերջում Նորայր Ադալյանն ուսանողներին նվիրեց իր «Վահան Թոթովենց» աշխատության եւ «Դավայաբաղ» վեպի օրինակները, նշելով, որ գրողի համար չկա ավելի ուրախալի վիճակ, քան երբ ընթերցում են նրա ստեղծագործությունը:

ՎԱՀԵ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՐ

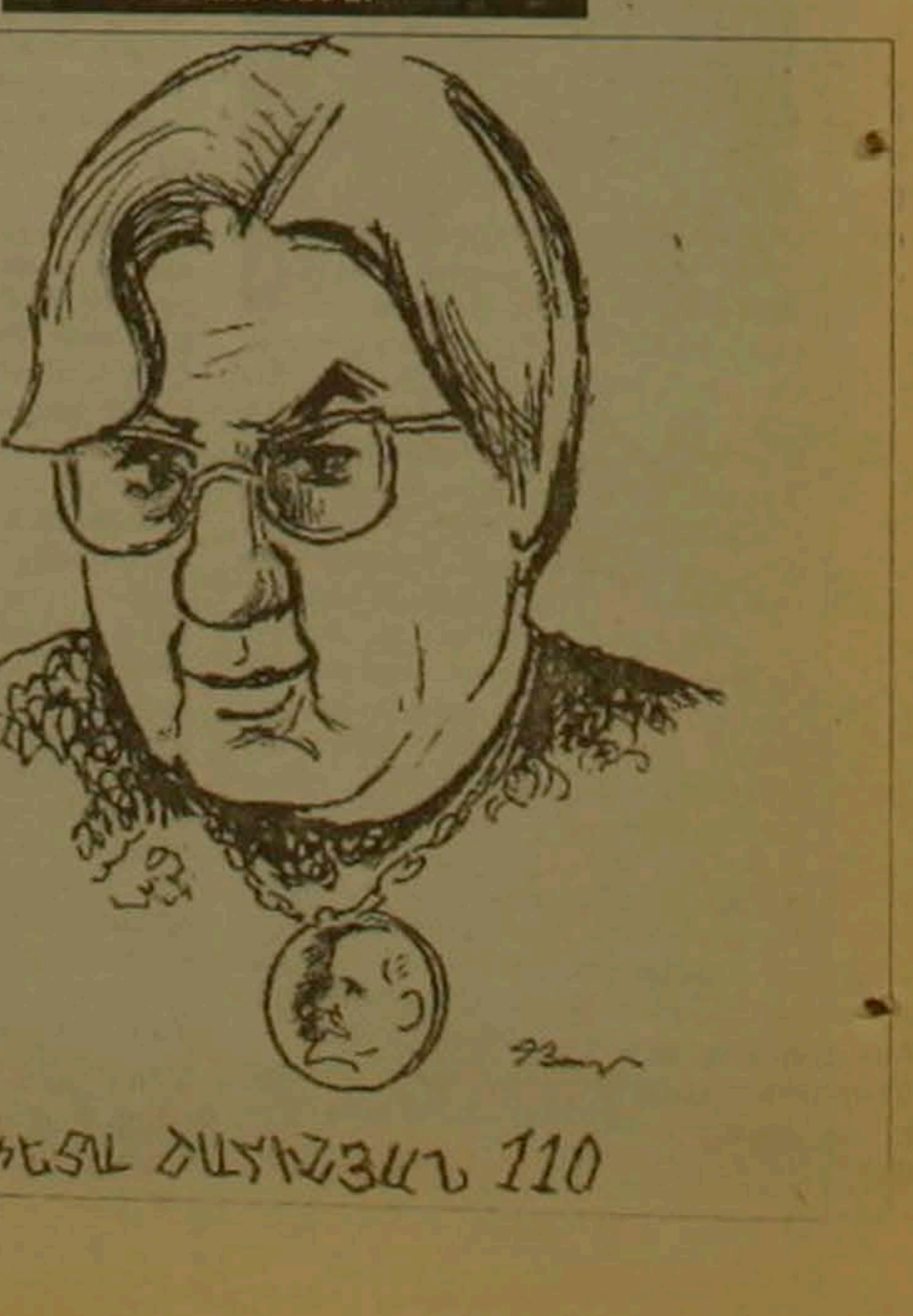

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Մութայը կսիրեն նաեւ Հայաստանում»

Վերջերս Իսպանիայի Կալասել քաղաքում տեղի ունեցած մութայ մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիայի կոնգրեսի աշխատանքներին մասնակցեցին նաեւ հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Հայկ Ժամկոչյանը եւ մրցավարական խորհրդի նախագահ Հմայակ Թադեւոսյանը: Ավելի մանրամասն այդ մասին խնդրեցինք պատմել Հայկ Ժամկոչյանին:

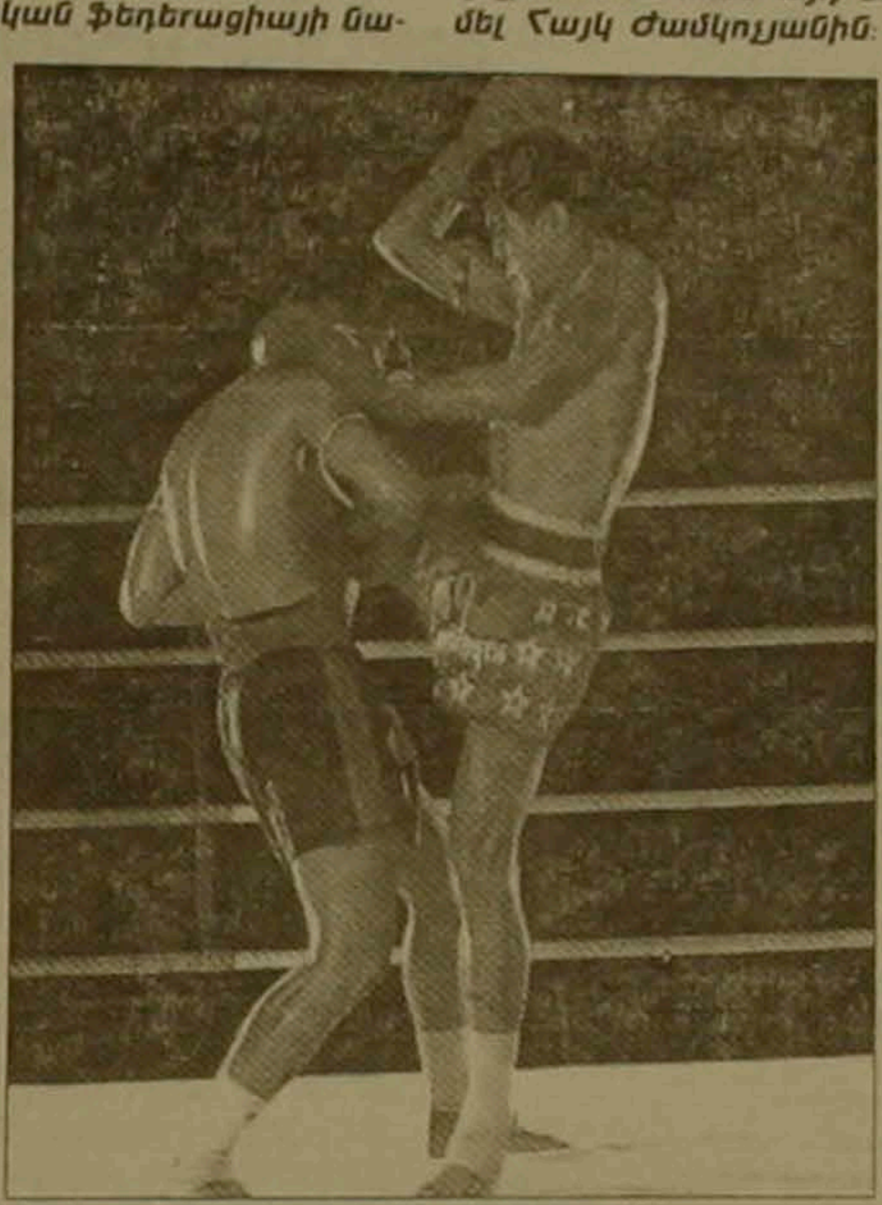

– Ինչպե՞ս սկսեցիք հետաքրքրվել այս մարզաձեւով:

– Նման մտադրություն վաղուց կար: Ութ ամիս շարունակ «Ինտերնետ» համակարգի միջոցով կապի մեջ էինք անգլիական Մանչեստր քաղաքի համալսարանի մութայ մարզաձեւի ամբիոնի հետ: Ծանոթանալով մարզաձեւի պատմությանը, առանձնահատկություններին եւ գաղտնիքներին, դիմեցինք միջազգային ֆեդերացիայի ղեկավարներին: Նրանք, հաշվի առնելով Հայաստանի մենամարտային մարզաձեւերի փորձը եւ մեր գիտելիքները, ինձ եւ Հմայակ Թադեւոսյանին հրավիրեցին մասնակցելու կոնգրեսի աշխատանքներին: Այսպիսով Հայաստանը դարձավ մութայի միջազգային ֆեդերացիայի 68-րդ անդամ երկիրը:

– Իսկ ի՞նչ է ներկայացնում իրենից այս մարզաձեւը:

– Մութայը ստեղծվել է Թաիլանդում եւ 2000 տարվա պատմություն ունի: Այն իրենից ներկայացնում է փիլիսոփայական, ինքնագիտակցման, էներգիայի կենտրոնացման, հաղթական, ազգային, մենամարտային մարզաձեւ: Եվրոպական 31 երկրներ միջազգային ֆեդերացիայի կազմում են:

Թաիլանդում կա մութայի չորս ֆեդերացիա, որոնք տարբերվում են իրենց դպրոցներով, պատմությամբ, բայց բոլորն էլ ընդգրկված են վերը նշված ֆեդերացիայի կազմում: Այն գլխավորում է Թաիլանդի ռազմաօդային ուժերի նախարար, գեներալ Թանչայ Սիրիսումպան: Ի դեպ, այդ երկրում բոլորն են զբաղվում մարզաձեւով եւ նպատակը երկրի պաշտպանունակության հզորացումն է: Կարող են զբաղվել թե կանայք, թե տղամարդիկ անկախ տարիքից:

– Իսկ ի՞նչ պահանջներ են ներկայացվում:

– Պահանջները շատ խիստ են: Մենամարտն անցկացվում է բռնցքամարտի սովորական ռինգում: Մարզիկները կրում են Թաիլանդի ազգային հագուստը: Երաժշտության ուղեկցությամբ մրցակիցները 3 րոպե տեւողությամբ կատարում են Թաիլանդի ազգային էպոսի հերոսի պարը: Այստեղ յուրաքանչյուր տարր, շարժում խոր իմաստ եւ նշանակություն ունի: Պետք է արտահայտվեն հաղթանակի հասնելու ձգտումը, ապրումները: Գնահատվում է եւ բովանդակությունը, եւ կատարման տեխնիկան: Այնուհետեւ մարզիկները մնում են մարտական հագուստով եւ սկսում հինգռաունդանոց մենամարտը յուրաքանչյուրը 2 րոպե տեւողությամբ: Թույլատրվում են ազատ հարվածներ ձեռքերով, ոտքով, ծնկով, արմունկով: Մենամարտը եւս ուղեկցվում է երաժշտությամբ: Կարեւորվում է բարձր ֆիզիկական պատրաստականությունը եւ հարվածների ճիշտ ու տեղին օգտագործումը:

– Այնուամենայնիվ՝ սահմանափակումներ կա՞ն:

– Չի կարելի հարվածել վայր ընկած մրցակցին եւ, հատկապես, մեջքին: Ինչ վերաբերում է կանանց, ապա Եվրոպայում զբաղվում են, բայց դեռ մրցումների չեն մասնակցում:

– Հայաստանում մարզաձեւի զարգացման ի՞նչ հեռանկարներ կան:

– Երեւանում արդեն չորս ակումբ է գործում, իսկ առաջիկայում կանցկացնենք մարզչական սեմինար-խորհրդակցություն:

– Ո՞ր տարիքից կարելի է զբաղվել մութայով:

– Փոքր հասակից: Ի դեպ, մյուս մարզաձեւերի ներկայացուցիչները իրավունք չունեն զբաղվել: Մենք արդեն ընտրել ենք 80 երեխա: Վեց ամիս մարզվելուց հետո մարզիկները պետք է հանձնեն նորմատիվներ: Իսկ առաջին քայլը մեզ հետ պայմանագրի կնքումն է այն մասին, որ մարզվողը ուրիշ ոչ մի այլ մարզաձեւում ընդգրկված չպետք է լինի: Այս տարի անպայման կանցկացնենք մրցաշար, եւ վստահ եմ, որ շուտով մութայը կսիրեն նաեւ Հայաստանում:

Հարցազրույցը վարեց
ՆԱԹԵԼԱ ՀՈՎԱՍԱՓՅԱՆԸ

Յոհան Կրոյֆը կբացի միջազգային համալսարան

Հոլանդացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ, իսպանական «Բարսելոն» թիմի նախկին մարզիչ Յոհան Կրոյֆը մի քանի տարի առաջ արդեն բարեգործական հիմնադրամ էր ստեղծել հաշմանդամների համար: Իսկ այժմ նա մտադիր է հիմնել «Յոհան Կրոյֆի միջազգային համալսարան»: Դա ավելին է, քան մարզական դպրոցը: Այն նախատեսված է երիտասարդ տաղանդավոր մարզիկների համար, որոնք ինչ-ինչ պատճառներով չեն կարողանում հաջողության հասնել մարզաշխարհում: Նման երիտասարդները այդ համալսարանում կկարողանան սովորել կառավարման, շուկայագիտության եւ սպորտի հետ կապված որոշակի մասնագիտություններ:

Համալսարանի անունը կարող է հավակնոտ թվալ, բայց Կրոյֆը ամեն ինչ անում է պրոֆեսիոնալ ձեւով: Նա անձամբ բանակցել է իսպանական համալսարանների ռեկտորատների հետ, որպեսզի իր համալսարանում ուսուցումը լինի հնարավորին չափ ամբողջական եւ մակարդակով չզիջի Իսպանիայի համալսարաններին: Կրոյֆի համալսարանի առաջին մասնաճյուղը շուտով կբացվի Բարսելոնում, նշում է իսպանական «Էլ Պայիս» օրաթերթը: Ավելի ուշ մասնաճյուղեր կբացվեն Մադրիդում, Լոնդոնում, Նյու Յորքում եւ Բելֆաստում:

«Տեսնելով բախտի քմահաճույքին հանձնված բազմաթիվ խաղացողների, որոնք հաճախ շահագործվում ու կողոպտվում են անմաքրաբարո մարզական գործակալների կողմից, ես ցանկացա, որպեսզի մարզիկները հիանալի կրթություն ստանան նոր ասպարեզներում հաջողության հասնելու համար», ասում է Յոհան Կրոյֆը: Նա ավելացնում է, որ ձիրքաշատ պատանիներից ոմանք կարողանում են կյանքում հաջողության հասնել, ինչպես ինքը: Բայց շատերի բախտը չի բերում, նրանք շփոթության են մատնվում, կարծելով, թե ձախողում են կրել կյանքում:

Իր համալսարանի դասընթացները ծրագրելիս Կրոյֆը հիմնվել է առավելապես եվրոպական կրթական համակարգի վրա: Դասընթացները նախատեսված են չորս տարվա համար եւ առանձնապես ծանր չեն: Պարապմունքները տեւում են օրական երկու ժամ եւ ուղեկցվում ձեռնարկություններում անցկացվող փորձալրումներով: Այս հարցում Կրոյֆը օգտվում է Կատալոնիայի մարզային իշխանությունների անվերապահ աջակցությունից: Նրա համալսարանի գլխավոր մասնագիտություններն են տեղեկագիտությունը, հաշվապահությունը, իրավագիտությունը, շուկայագիտությունը, կենդանի լեզուները եւ նույնիսկ լրագրության դասընթացը: «Իհարկե, ես ոչ թե ուզում եմ արմատավորել նոր ոճի լրագրություն, այլ հասնել այն բանին, որ երիտասարդ մարզիկները կարողանան արտահայտվել խոսափողի կամ տեսախցիկի առջեւ: Քանզի հաճախ հենց նման երեւույթների հիման վրա են զանազան պիտակներ փակցնում մարզիկներին», ասում է Կրոյֆը: Ի դեպ, միայն Կրոյֆի անունը բավական եղավ, որպեսզի նրա նոր նախաձեռնությունը ֆինանսավորվի երեք խոշորագույն ֆիրմաների՝ հոլանդական «Ֆիլիպսի» ու KLM-ի եւ ամերիկյան «Նայքի» կողմից:

Յոհան Կրոյֆը եւ նրա որդին Ժորդին

Կրոյֆի նոր ձեռնարկման հաջողությունը կասկած չի հարուցում, չնայած այն բանին, որ իր «համալսարանի» պաշտոնական ներկայացման օրը նա հայտարարեց, թե անձամբ ինքը չի դասավանդելու: Մեկ ամսից էլ պակաս ժամանակամիջոցում համալսարանի բարսելոնյան մասնաճյուղը երիտասարդ մարզիկներից ստացավ մոտ 20 հազար հայտ:

Գ. Բ.

ԼՈՒՐԵՐ

Փոքր ռակետի վարպետների մրցավեճը

Այսօր Հոլանդիայի Էյնդհովեն քաղաքում մեկնարկում են սեղանի թենիսի Եվրոպայի տղամարդկանց եւ կանանց անհատական-թիմային առաջնությունները: Եվրոպական առաջնություններին կմասնակցեն նաեւ Հայաստանի 4-ական տղամարդ եւ կին թենիսիստներ: Երեւանից Հոլանդիա մեկնեցին Սամվել Վարդանյանը, Դավիթ Սարգսյանը, Մարիաննա Սահակյանը, Մարինե Բիջոյանը: Երեք մարզիկներ՝ Ամբաս Սարգսյանը, Արմինե Մակինյանը եւ Յուլյա Անդրյանն առաջնություն մեկնեցին Իտալիայից, որտեղ նրանք հանդես են գալիս տեղական ակումբների կազմերում: Իր ընկերներին միացավ նաեւ Արամ Ջավադյանը, որն ապրում ու մարզվում է Ռումինիայում: Հայաստանի պատվիրակությունը եվրոպական առաջնությունում գլխավորում է հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Ռոբերտ Ասատրյանը:

Երեքը՝ Հայաստանից

Ջրագնդակի եվրոպական ֆեդերացիայից ստացվել է պաշտոնական գրություն, որով հայտնվում է, որ մրցաձեւի հայաստանցի երեք մրցավարներ՝ միջազգային կարգի մրցավարներ Բենիամին Սիմոնյանը, Ռուբեն Եսայանը եւ Էդուարդ Գրիգորյանն իրավունք ունեն 1998 թվականին սպասարկելու եվրոպական ֆեդերացիայի կողմից անցկացվող բոլոր պաշտոնական մրցումները: Իսկ Բենիամին Սիմոնյանը նաեւ անձնական հրավեր է ստացել սպասարկելու Բալկանյան խաղերի ջրագնդակի մրցաշարը, որը կանցկացվի Հարավսլավիայում, օգոստոս ամսին:

Չորս մրցափուլից հետո

Բազմօրյա հեծանվավազքի մասնակիցները մրցեցին 4-րդ փուլում: Փարաքար-Էջմիածին-Արմավիր-Էջմիածին-Աշտարակ-Եղվարդ-Արզնի-Երեւան մրցուղու 105 կմ տարածությունն առաջինն ավարտեց մրցումների առաջատար Արսեն Ղազարյանը: Նա ցույց տվեց 2 ժամ 57 րոպե 33 վայրկյան ժամանակ: Երկրորդ տեղը գրավեց Արտյոմ Գալստյանը՝ 2.58.15, երրորդը՝ Արմեն Գյոզալյանը՝ 2.58.20: Մրցատարածությունում խաղարկվեց նաեւ «լեռների արքա» տիտղոսը: Այն շնորհվեց Ղազարյանին: Չորս մրցափուլից հետո հեծանվավազքում առաջատարը կրկին Արսեն Ղազարյանն է՝ 9 ժամ 42 րոպե 01 վրկ: Հաջորդ տեղերում ընթանում են Արմեն Գյոզալյանը՝ 9.44.35, Արտյոմ Գալստյանը՝ 9.46.00: Մրցումների ավարտին երկու փուլ է մնացել:

Որոշվեցին Երեւանի չեմպիոնուհիները

Հավաքական թիմերի հանրապետական կենտրոնում անցկացվեց գեղարվեստական մարմնամարզության Երեւանի առաջնությունը, որին մասնակցեցին 11 թիմերի 80 մարզուհիներ: Սպորտի վարպետի ծրագրով հանդես եկած մարմնամարզուհիների մրցապայքարում հաղթեց Կարինե Խաչատրյանը (հանրապետական կենտրոն): Կրտսեր սպորտի վարպետների ծրագրով հանդես եկածների մեջ ուժեղագույնը Տանյա Աբրահամյանն էր («Կենտրոն» համայնք), առաջին կարգայինների մրցումներում՝ Արշալույս Մարգարյանը (Արաբկիր» համայնք»): Շուտով՝ մայիսի սկզբներին, կանցկացվի գեղարվեստական մարմնամարզության Հայաստանի առաջնությունը:

ՇԱԽՄԱՏ

Մնացել է երկու տուր

Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տանը ավարտին է մոտենում հանրապետության պատանեկան առաջնությունը:

Շվեյցարական մրցակարգով 9 տուրով անցկացվող 4 մրցաշարերում արդեն 7 տուր է խաղացվել: Պայքարն ավելի է սրվում, քանի որ պատանի շախմատիստները վիճարկում են ոչ միայն հանրապետության չեմպիոնների կոչումները, այլեւ աշխարհի առաջնության ուղեգրերը:

Կրտսեր տարիքի (մինչեւ 10 տարեկան) տղաների մրցաշարում չափազանց վստահ է հանդես գալիս Զավեն Անդրեասյանը: Նա իր օգտին է ավարտել բոլոր 7 հանդիպումները եւ 1,5 միավորով առաջ է 2-3-րդ տեղերում ընթացող Գարուշ Մանուկյանից եւ Տիգրան Մամիկոնյանից: Երկու մասնակիցներ՝ Հրանտ Մելքումյանը եւ Արսեն Նաղդալյանը ունեն 5-ական միավոր:

Այլ պատկեր է մինչեւ 14 տարեկան շախմատիստների մրցաշարում: Այստեղ համարյա 10 մասնակիցներ իրական հնարավորություններ ունեն պայքարելու հաղթողի կոչման համար: Առայժմ առջեւում է Արման Փաշիկյանը, որն ունի 6 միավոր: Տիգրան Լ. Պետրոսյանը, Վարդան Դանիելյանը եւ Դավիթ Գ. Պետրոսյանը վաստակել են 5,5-ական միավոր: Առաջատարների հետեւում են 4 մասնակիցներ, որոնք 5-ական միավոր ունեն:

Ավագ տարիքի (մինչեւ 18 տարեկան) պատանիների մրցավեճում եւս լարված վիճակ է: Առաջատար Գեւորգ Հարությունյանին, որ ունի 6 միավոր, կրնկակոխ հետապնդում են մինչեւ 14 տարեկանների աշխարհի չեմպիոն Գաբրիել Սարգսյանը (5,5 միավոր), ինչպես նաեւ Տիգրան Քոթանջյանը, Վարդան Դալլաքյանը, Արամ Խաչատրյանը (5-ական միավորով):

Ընդամենը կես միավոր է կորցրել աղջիկների մրցաշարի առաջատարը՝ Նելլի Աղինյանը: 6 միավոր ունի երկրորդ տեղում ընթացող Նոնա Սահակյանը: Իսկ Լիլիթ Գալոյանը վաստակել է 5,5 միավոր:

Մինչեւ առաջնության ավարտը մնացել է երկու տուր:

ԹԵՆԻՍ

Սերգեյ Բուբկան շնորհավորում է Անդրեյ Մեդվեդեւին

Մոնտե Կառլոյում շարունակվում է թենիսի խոշոր մրցաշարը:

Մրցումները վստահ սկսեց Անդրե Ագասին, որն ընդամենը 55 րոպեում չափազանց հաջող առավելության հասավ ԱՄՆ-ի մեկ ուրիշ ներկայացուցչի՝ օրերս Բարսելոնի մրցաշարի հաղթող դարձած Թոդ Մարտինի նկատմամբ: Հաղթողի մեծ առավելության մասին է խոսում նաեւ հաշիվը՝ 6-2, 6-1: Սակայն Ագասիին շատ ավելի ուժեղ ու վտանգավոր մրցակից էր սպասում՝ մինչեւ վերջերս աշխարհի թիվ 1 ռակետ Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ): Վաղեմի մրցակիցների հանդիպումն անցավ համառ պայքարում եւ ավարտվեց Սամփրասի հաղթանակով՝ 6-4, 7-5 հաշվով:

Իրենց առաջին խաղում հաղթանակ տարան ռուսաստանցի Եվգենի Կաֆելնիկովը՝ ավստրալացի Մարկ Վուդֆորդի նկատմամբ (4-6, 6-2, 6-2) եւ ուկրաինացի Անդրեյ Մեդվեդեւը՝ խորվաթ Գորան Իվանիշեւիչի նկատմամբ (4-6, 6-2, 7-6): Մեդվեդեւին հաղթանակի առթիվ առաջին շնորհավորողների թվում էր նրա հանրահայտ հայրենակից Սերգեյ Բուբկան: Դառը պարտություն կրեց Թոմաս Մուստերը (Ավստրիա): Նա 0-6, 3-6 հաշվով զիջեց իտալացի Կառլոս Մոյային: Մրցապայքարից դուրս մնացին նաեւ այլ հայտնի թենիսիստներ, որոնց թվում են Թիմ Հենմանը (Անգլիա), Ֆելիքս Մանտիլյան (Իսպանիա):

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ օրվա հետքով

ՏԵՍԱԿԵՏ

Արտաքուստ իշխանության կրողները եւ իշխանության իրական տերերը

Ըստ Շավարշ Քոչարյանի

Ազգային ժողովում արտաքուստ դատաիրավական բարեփոխումների քննարկման մթնոլորտ էր, իսկ ներքուստ պատգամավորները փորձում էին իմաստավորել նախագահական ընտրություններից եւ կառավարության ձեւավորումից հետո իշխանության բուրգի կառույցը: ԱԺՄ խմբակցության անդամ Շավարշ Քոչարյանը մեր խնդրանքով նախ գնահատեց իշխանության տարբեր հնարավորությունները:

Կառավարություն

«Այն սկզբունքը, որով այժմ Հայաստանում կազմվեց կառավարությունը, հեռու է եվրոպական ժողովրդավարությունից: Նախընտրական շրջանում Ռոբերտ Քոչարյանի կողքին կար քաղաքական կուսակցությունների միավորում, որն աջակցում էր նրան, այսօր՝ կառավարության կազմի հրապարակման ժամանակ պարզվեց, որ այդ կուսակցությունները ներկայացված չեն: Բայց չէ՞ որ ընտրությունների ողջ իմաստն այն է, որ հաղթող քաղաքական ուժը պետք է իրականացնի իր ծրագիրը, իսկ ժողովուրդը գնահատական կտա այդ ուժին արդեն հաջորդ ընտրություններում: Մեզանում այս խնդիրն առկախ է, բայց բոլորը խոսում են արհեստավարժությունից: Կա նաեւ մեկ էական հարց՝ Հայաստանում վաղուց ավանդույթ է դարձել, որ կան իշխանության իրական տերեր եւ արտաքուստ պաշտոն ունեցողներ: Պարզ օրինակ՝ Արմեն Սարգսյանը հրավիրվեց վարչապետ, բայց նա իշխանության տեր չէր: Պետության ապագա զարգացումը կախված է կառավարման ձեւի ընտրությունից: Ռոբերտ Քոչարյանը նախընտրական շրջանում խոսում էր նախագահի գերլիազորությունների մասին, այսօր մենք սպասում ենք, թե սահմանադրական ինչ փոփոխություններ է նա ներկայացնելու: Քանի որ պրն Քոչարյանը նոր է անցել իր պաշտոնավարությանը, բնական է, որ մենք պետք է սպասենք նրա ներկայացնելիք սահմանադրական փոփոխությունների առաջարկին: ԱԺՄ-ն ունի փոփոխությունների իր փաթեթը, եւ ԱԺ ղեկավարի, ինչպես նաեւ խորհրդարանական կուսակցությունների հետ մենք արդեն քննարկել ենք սահմանադրական փոփոխություններ նախաձեռնելու հնարավորությունը, բայց էթիկետը պահանջում է, որ նախաձեռնությունը գա նախագահից:

Քաղաքական ուժերի իրական դաշտը խորհրդարանում Քաղաքական խորհուրդը՝ պատրանք

Ըստ Սահմանադրության՝ Ռոբերտ Քոչարյանն իրավունք ունի ստեղծելու խորհրդակցական մարմիններ: Բայց այսօր քննարկվող քաղաքական խորհրդի նպատակահարմարության մեր հարցին ես դժվարանում եմ պատասխանել՝ փորձենք հասկանալ դրա նպատակները, կազմն ու լիազորությունները: ԱԺՄ-ին դեռեւս որոշակի առաջարկ չի արվել: Հնարավոր է, որ այդ խորհուրդը ստեղծվում է ինչ-որ չափով փոխհատուցելու այն աջակցությունը, որ Քոչարյանին ցույց էին տվել կուսակցությունները, որովհետեւ կառավարությունը կազմելու ընթացքում փոխհատուցում չեղավ: Չեմ պնդում, թե սա է միակ շարժառիթը: Մտավախությունն այն է, որ նմանատիպ մարմինը կարող է ստեղծել պատրանք ընդհանուր ազգային համաձայնության, թե բոլոր քաղաքական ուժերը միասին են: Բայց քաղաքական ուժերի իրական դաշտը խորհրդարանն է: Եթե մենք գիտակցում ենք, որ ներկա խորհրդարանը այդպիսի դաշտ չի դառնում, ապա պետք է կազմավորել նոր խորհրդարան: Նոր խորհրդարանի փոխարեն խորհրդատվական մարմինների ձեւավորումը ելք չէ: Այս խորհրդարանի լուծարումը ձեռնտու չէ երկու պատգամավորական խմբակցությունների՝ «Հանրապետություն» եւ «Երկրապահ», կարծես նաեւ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, որովհետեւ եթե նա մտադիր լիներ ցրելու, ապա ինչ-որ բանակցություններ կսկսեր:

Բոլոր կուսակցական խորհրդակցությունները օգտակար են, բայց հիմնական եւ արմատական հարցը չեն լուծում: Նախագահին կից խորհրդակցական մարմինը կարող է վարագույր ծառայել՝ քողարկելու այն վիճակը, որ ստեղծել է Հայաստանում կուսակցությունների օտարումը քաղաքականությունից:

Ո՞վ է իշխանության իրական տերը

Ռոբերտ Քոչարյանը եկավ իշխանության, բայց Հայաստանում պահպանվում է միեւնույն խնդիրը՝ ո՞վ է իշխանության իրական տերը: Կա հնարավոր չորս տարբերակ. ա) իշխանությունը ուժային կառույցների ձեռքում է, պարտադիր չէ, որ այդ ուժային կառույցները լինեն երեւացող, հնարավոր է նաեւ ստվերային ձեռքում իշխանության կենտրոնացում, բ) իշխանությունը որոշակի խմբի, կլանի ձեռքում է, որը վերահսկում է ողջ կադրային քաղաքականությունը, այսինքն՝ այս կամ այն ուժային նախարարի նշանակումը, օրինակ, խումբն է որոշում, ով է ՆԳ կամ ՊՆ նախարար, գ) իշխանությունը մեկ կուսակցության մենաշնորհն է, կարող է նույնիսկ նախագահը փոփոխվել, բայց կա իշխանություն, որը իշխող է (ինչպես Մեքսիկայում, բայց հազվադեպ պատահող տարբերակ է) եւ դ) իշխանության իրական տերը երկրի ղեկավարն է՝ ավտորիտար ոճի ղեկավարը: Ու այսօր Հայաստանում խնդիրը ճշտված չէ, կարող ենք հիշել Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի օրոք ինչպես էր ընթանում տարբեր խմբավորումների պայքարը: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նպատակը մեկն էր, որ ինքը դառնա իշխանության վերջնական տերը: Մինչեւ 1996 թ. ընտրությունները նա հասնում էր իր նպատակին, եւ բոլոր ուժերի վերջին արբիտրն էր, բայց 96-ի ընտրություններից հետո հակամարտ սկսվեց անկայունությունը, եւ իշխանությունն անցավ ուժային կառույցներին:

Ռոբերտ Քոչարյանը եկել է իշխանության, մեր գնահատմամբ, սակայն, բավական անկայուն ոտքերի վրա, իրարամերժ հակասություններով: Մոտակա դեպքերի զարգացումը ցույց կտա, թե ով կլինի իշխանության իրական տերը, ես չեմ ուզում առաջ ընկնել եւ անուններ տալ: ԱԺՄ-ն կողջունի նրա ցանկացած փորձ՝ ավտորիտար համակարգից անցնելու ժողովրդավարականին, այդ դեպքում խաղի կանոնները հնարավոր կլինի փոխել, ինչն էլ կլինի մեր երկրի ժողովրդավարական զարգացման երաշխիքը:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 1998-1999 ուսումնական տարվա ընդունելությունը **մագիստրոսի կոչում** շնորհող հետևյալ ծրագրերով՝

ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ
ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Համապատասխան ֆինանսավորման դեպքում, ընդունելություն կլինի նաև հետևյալ ծրագրերով՝

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ

Բարձրագույն կրթությունը և անգլերեն լեզվի լավ իմացությունը պարտադիր են:

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետն է **մայիսի 8-ը, ժ. 15⁰⁰**:

Տեղեկությունների համար դիմել՝
Երևան, Մարշալ Բաղրամյան 40
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
Ընդունելության գրասենյակ (19)
Հեռ. 27-16-29

Ուզո՞ւմ եք նիհարել
անվնաս,
առանց դիետայի
եւ ֆիզկուլտուրայի:
Գրանցվե՛ք հետեւյալ հեռախոսահամարով
52-93-53
ժամը 9-18-ը

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀՐԱՎԵՐ

Անգլիական BCL ընկերության հայկական օֆիսը աշխատանքի է հրավիրում համալսարանավարտ երիտասարդ-երիտասարդուհիների հետեւյալ պաշտոնների համար.

- Մարկետինգ
Պայմաններ՝
Համալսարանավարտ բիզնեսի, տնտեսագիտության կամ մարկետինգի մասնագիտությամբ
Քաջատեղյակ համակարգչային աշխատանքին
Անգլերենի տիրապետումը առավելություն է
Քիմիական գիտելիքների տիրապետումն առավելություն է
Մի քանի տարվա աշխատանքային փորձն առավելություն է

- Գրասենյակային աշխատանք
Քաջատեղյակ համակարգչային աշխատանքին
Անգլերենի տիրապետում
Բանասիրական կրթությունն առավելություն է
Մի քանի տարվա աշխատանքային փորձն առավելություն է

- Հաշվապահական աշխատանք
Քաջատեղյակ հաշվապահական արդի պահանջներին
Մի քանի տարվա աշխատանքային փորձն անհրաժեշտ է
Քաջատեղյակ համակարգչային աշխատանքին
Անգլերենի տիրապետումն առավելություն է

Բոլոր դիմորդներն իրենց հակիրճ մասնագիտական տվյալները (resume) պետք է ներկայացնեն կցելով 1 լուսանկար:
Թեքեյան կենտրոն, Ա մասնաշենք, 5-րդ հարկ, ժամը 15-17, մինչեւ ապրիլի 30

Հեռ. *577845*

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

ՀՀ պետռեգիստրի Աշտարակի շրջանում գրանցված «Վարս-Պլյուս» անհատական ձեռնարկությունը:
Գրանցման թիվ 56020 00219
Վկայականի համար 01Ա 016358

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):
Զանգահարել 72-89-83

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական տուն 120 քմ ընդհանուր մակերեսով: Կան 1000 քմ մակերեսով հողամաս, գազ, ջուր, կոյուղի:
Հասցեն Մասիս ավան, 3-րդ փողոց, տուն 59:
Հեռախոս ***4-03-79***

CHALLENGING OPPORTUNITY

INTERNATIONAL COMPANY IS LOOKING FOR YOUNGS WHO ARE LOOKING FOR A GOOD CARRIER
1. Executive Secretaries
2. Sales Representative
3. Architects (Internal Designer)
Fluent English is essential.
Italian is a plus.
Computer skills with experience minimum 2 years.

WELCOME TO THE INTERVIEW BETWEEN HOURS 15-18 ON THURSDAY 23 APRIL.

Address: 2 Arami str.
Near the "Benetton" shop

ELEGANT PRESTIGIOUS NEW PIANO BAR
will open 1st June 1998
is looking for.
Waitress/es.

NICE LOOKING,
WELL PRESENTED
SMART YOUNGS
18-28
ARE WELCOMED
TO THE INTERVIEW BETWEEN HOURS 15-18 ON THURSDAY 23 APRIL.

Address: 2 Arami str.
Near the "Benetton" shop

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պահանջվում է ֆրիգոտեխնիկ (սառնարան, հովացնող սարքեր, տաքացուցիչներ վերանորոգող լավ մասնագետ): Ցանկալի է օտար լեզվի իմացություն, որպեսզի Իտալիայում վերապատրաստվելու հնարավորություն ունենա:
Ներկայանալ հարցազրույցի ապրիլի 23-ին, ժամը 15-18-ը:
Հասցե՝ Արամի փ. 2, («Բենետոն» խանութի հարեւանությամբ)

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄ ԵՄ

մեկ սենյականոց բնակարան (22 քառ. մ) ճակատային պատշգամբով, 4-րդ (վերջին) հարկում, Ֆուրմանովի փողոցում (Կոմիտասի պող., շուկայի մոտ), երկու սենյականոց բնակարանի հետ (Նորքի I, II, III զանգվածներում, Աջափնյակում, այլ ոչ հեռու թաղամասերում):
Զանգահարել 23-32-76 (օրվա ընթացքում) կամ 58-24-83 (ժամը 15-17-ը):

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 807. Տպաքանակը 3500. Ստորագրված է տպագրության 22. 04. 1998. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@